

1

2de jaargang nr.1 januari-februari-maart 2004
afgiftekantoor Gent X - erkenning P 203773

België-Belgique

PB
GENT X

3/0450

Meander

driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt regio Schelde-Leie en Zwalmvallei
v.u. A. Benoot-Y. Moerman Gampelaeredreef 67 9800 Deinze tel. 09 386 38 95

Meander

Plantenwerkgroep regio Schelde-Leie: programma 2004

Start telkens om 14u; einde om 17u; samenkomst - indien niet gepreciseerd - aan de kerk van het vermelde dorp.

datum	hoknr	gebied	Plaats samenkomst	Thema
24/04	E2-47-44	Ingelbos	Hotondmolen Kluisbergen	Voorjaarsflora Vl. Ard.
08/05	E2-38-34	Koppenbergbos	Nukerke	Voorjaarsflora Vl. Ard.
05/06	D2-36-42	Blekerij	Zeveren	Flora Zeverenbeekvallei
19/06	D2-37-31	Schaeve	Zeveren	Flora Zeverenbeekvallei
10/07	E2-28-42	Schelde-oevers	Ename	Flora Scheldevallei
11/09	E3-11-24	Schelde-oevers	Zingem Scheldebrug	Flora Scheldevallei
25/09	E3-51-13	"Klein Frankrijk"	Stw. naar Brakel aan dit industriegebied in Ronse	Flora stedelijk-industrieel gebied
09/10	E2-58-32	Centrum Ronse	Station Ronse	Flora stedelijk-industrieel gebied

Nationale Werkgroep Botanie: programma 2004

Start telkens om 9u; einde om 17u; samenkomst - indien niet gepreciseerd - aan de kerk van het vermelde dorp. Bij de met * gemarkeerde data kunnen botanici uit de regio Schelde-Leie contact opnemen met Karel De Waele (tel. 09/386.45.60) voor eventueel kostendelend vervoer.

datum	hoknr	biotoop	samenkomst
03/04 *	?	Hallerbos	Essenbeek
17/04 *	E2-38-24	Maarkebeekdal, Longkruidbosje	Etikhove
01/05 *	B4-47-32 en 41	Fort van Kapellen en Oude Gracht	Station van Kapellen
15/05 *	E1-31-44	Sulferberg-Brandersbos, Scherpenberg	Westouter
28/05 tot 31/05 *		Pinksterweekend in Duitse Moezelvallei	vanuit Ernst (Cochem)
12/06 *	D3-43-24	Aalmoezenijbos	Landskouter
27/06 tot 04/07		Zomerverlof in Kalkalpen Tirol	Lermoos
24/07	C4-14-31	Steenlandpolder, opgespoten terreinen	Kallo
07/08 *	?	Doornikse steengroevengebied	Vaulx
21/08 *	D6-46-12	Vijvergebied Midden-Limburg	Kerk Bolderberg (afrit 27 op E314/A2)
04/09	H5-56-13	Maasvallei	Hastière-Lavaux (linkeroever)
18/09 *	?	Terrils Henegouwen	Station La Louvière Sud
02/10 *	B4-45-12 en 21	Antitankkanaal, Fort van Stabroek, bermen A 12	Berendrecht
16/10 *	?	Stedelijk milieu	Station Kortrijk

NATUURPUNT nodigt u uit Diavoordracht over

CYPRUS

Door Gerard MORNIE

Een reisverslag van 3 weken Cyprus, het eiland van Aphrodite, de godin van de liefde. Een betoverend eiland, met bergen, bossen en stranden. U ziet onder andere de streek van Pafos met zijn beroemde archeologische vindplaatsen, het prachtig gelegen Chrysorrogiantissa-klooster, de moskee Hala Sultan Tekke, het zoutmeer van Larnaka en van Limassol, de ruïnes van Kourion enz. Ook prachtige beelden van de cedervallei en het Trodoös gebergte, met de berg Olympus. Natuurlijk afgewisseld met prachtige dia's van bloemen, waaronder verschillende orchideeën, en als laatste niet te vergeten de specialiteit van Gerard: de vogels, met onder meer: Scharrelaar, Hop, Eleonra's valk, flamingo's, reigers, Zwarte frankolijn en nog vele andere.

ZATERDAG 31 januari 2004

OM 20 UUR

ZAAL AMIGO, HEURNESTRAAT, 235 TE OUDENAARDE-HEURNE.

driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt regio Schelde-Leie en Zwalmvallei

Natuur tussen Leie Schelde en Zwalm

MEANDER

is het regionale contactblad voor de leden van de Natuurpuntafdelingen Schelde-Leie, Scheldevallei, Vlaamse Ardennen, Ronse en Zwalmvallei en voor de verschillende werkgroepen. Iedereen is welkom op onze activiteiten, ook niet-leden. Deelname aan wandelingen is steeds gratis en vrijblijvend.

Lidmaatschap : Wie zich binnen onze regio aansluit bij Natuurpunt vzw krijgt automatisch ook driemaandelijks

MEANDER.

Ledenadministratie

Arsène Benoot, Gampelaeredreef 67,
9800 Deinze, tel. 09/386.38.95

Redactie

Jo Buysse, tel. 09/385.52.89
email: jozef.buysse@pi.be
Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10
email: johan.cosijn@worldonline.be
Norbert Desmet, gsm 0494/65.33.91
Rik Desmet, tel. 09/386.46.63
email: desmet.rik@pi.be
Philip Vergeylen, tel. 09/361.26.80
email: philip.vergeylen@pi.be

Foto's worden bezorgd aan:

Frederik Vandaele: gsm 0472/90.58.07
email: frederik.vandaele@pandora.be

Werken mee:

Arsène Benoot, Jo Buysse, Tom Buysse, Johan Cosijn, Gilbert De Ghesquière, Emiel De Jaeger, Rik Desmet, Norbert Desmet, Karel De Waele, Rosy Dryoel, Marc Espeel, Anne Fobert, Nico Geiregat, Gunther Groenez, Bart Heirweg, Dries Hubrechts, Filip Keirse, Leonard Le Clerck, Ulrich Libbrecht, Karsten Mainz, Luc Menschaert, Yvette Moerman, Gerard Mornie, Marcel Nachtergaele, Eddy Saveyn, Ivan Steenkiste, Guido Tack, Frederik Vandaele, Jacques Vanheeuverswyn, Niko Van Wassenhove, Dominique Verbelen, Philip Vergeylen.

Kaiffoto: IJsvogel van Marc Espeel

Oplage: 2000

Gedrukt op cyclusprijs 90g bij
"Druk in de Weer" Gent

3	Nieuwjaarswens
5	Zingen doet de scherpe
11	Daar bij de vijver
14	Het natuurrapport 2003
17	Eeckhoutbos wordt natuurreservaat
18	De Callemoeie, slaapplek van zilvereigers
	Kalender: uitneembaar katern
20	Krooneend nieuwe broedvogel voor Vlaanderen
21	De Reytmeersen en het VOC Lierde
22	Cursus vleermuizen
23	Latijn en Grieks
25	JNM Leievallei
26	Het vinkje in je agenda
27	En in het bos daar zijn de...
28	vogelwaarnemingen sept.-nov. 2003
30	Verslag invertebratentrefdag
30	Afzwakking mestverwerkingsplicht
31	Zwanenmossels en Bittervoorns
31	Slechtvalken bij nacht
32	De Zwarte specht en Aminal
33	Aardsterren
34	Maatregelenbesluit voor VEN en groene RUP's
34	Vogeltrek in Falsterbö en pootstokken
35	Nogmaals D'Hoppe en cursus natuurgids
35	Nestkasten en de volgende Meander
35	Familienieuws

Beste natuurvrienden,

Ulrich Libbrecht

Ook gelezen dat veel meer dan 60% van de milieuklachten door het gerecht geseponeerd worden? Ook gelezen dat de sneeuwgrens in de bergen zich zo ver terug getrokken heeft dat men op veel plaatsen niet meer skiën kan? Ook gezien dat de meeste bomen die in de Vlaamse Ardennen geveld worden niet herplant worden? En zo kunnen we verder gaan. Iemand van 75 jaar begint zich de vraag te stellen of al onze inspanningen wel de moeite waard geweest zijn en of we niet beter de raad van Voltaire hadden gevolgd: cultivons notre jardin. De politieke groene beweging is de wind onder de vleugels kwijt, dat weet iedereen - hun filosofische ruggengraat was te zwak -, maar houdt dit verband met het feit dat geheel de politiek toch zo bleekgroen aan het worden is? Diegenen die beroep doen op het menselijk egoïsme hebben altijd succes. Ik heb al dertig jaren geleden altijd maar gehamerd op dat verderfelijke economisme dat de hele wereld zou uitverkopen om de winsten van enkelen op te drijven. In deze blauwe atmosfeer lopen we het gevaar dat iedereen weer eerst gaat denken aan oomke, en pas veel later aan oomkes kinderen. De politiek rond de ruimtelijke ordening zal hier de neerslag van zijn: men zal weer lustig seponeren. Net zoals men zwart geld zonder schaamte wit wast zal men groene overtredingen blauw wassen. Wat is een wet eigenlijk waard in dit apenland, waar iedereen doet wat hem best uitkomt en diegenen met een vette bankrekening weten dat alles te koop is. Is de kleine mens dan niets waard? Waar blijven de beschermingsmaatregelen van een regionaal landschap? Is dit dan maar alleen een eretitel om toeristen aan te lokken en mountain-bikers en motocrossers en meer van dat fraais? Ik ben eigenlijk mijn geloof in de politieke goodwill aan het verliezen. De natuurbeschermers zijn niet meer dan een stel lastige luizen in de dikke pels van de politiciers, die meestal vrij gerust zijn in dat groene gedoe, als de economie maar floreert. Maar ook daar begint zich de immoraliteit van dat kapitalistisch systeem af te tekenen: bedrijven sluiten hun poorten als hen dat beter uitkomt, gooien de arbeiders op straat, en trekken naar ontwikkelingslanden waar ze de moderne slavernij invoeren. Je hoeft geen grote filosoof te zijn om met je ellebogen aan te voelen dat er iets rot is in onze wereld. Is dit nu beschavingspessi-

misme van een oubollige vent, die de levensmoed aan het verliezen is? Of is het nuchter realisme van iemand die zijn leven lang over waarden en onwaarden heeft nagedacht?

Het lastigste aan het oud worden is dat er zoveel verleden in uw geheugen zit opgestapeld. Overal waar wij komen zien wij in onze herinnering hoe het vroeger allemaal was. Ik heb altijd geprobeerd nuchter te blijven en de vooruitgang te aanvaarden: ik weet dat de goede oude tijd oud was maar niet goed. Maar ik weet ook dat alles wat vooruitgaat ook achteruitgaat. En laat mij eerlijk zijn: de enige grote groene vooruitgang die ik in onze streek vaststel zijn de reservaten die wijzelf hebben aangekocht. Dit zijn althans enkele relieken die verwijzen naar vroeger. Maar op de ruimtelijke ordening hebben wij geen greep. Toen ik dertig jaar geleden het boek Socialisation de la Nature (auteur vergeten) las, vond ik daarin de voorspelling dat in een kapitalistische samenleving de natuur als schaars goed heel duur zou worden. Dat derhalve de rijken de laatste groene hoeken zouden opkopen en privatiseren. Dit is intussen juist gebleken. Nu zouden die rijken ook moeten begrijpen dat zij tegenover de streek een ethische verplichting hebben. Wij weten al lang dat de boeren geen bomen meer planten, dat ze alleen de bomen vellen die hun grootvaders hebben geplant. Als wij de streek willen gaaf houden, zullen we zelf moeten planten. En dat gebeurt gelukkig al op veel plaatsen en er zijn ook gemeenten die dit begrepen hebben. Maar in het algemeen verarmt onze streek en worden steeds meer terreinen ingepalmd om er fabrieken en fabriekjes op te zetten. Iedere Oudenaardist zal wel met pijn in het hart naar zijn Scheldemeersen kijken. En toch wil ik niet aan pessimisme toegeven. We hebben heel wat gerealiseerd en als ik naar het dal in Heurne kijk - mijn eerste ornitologische leerschool - dan word ik nog steeds bewogen door het feit dat wij zo iets hebben kunnen redden. Wij hebben althans bewezen dat er veel waarheid steekt in de oude Chinese spreuk: plant geen grote bomen, plant kleine bomen en laat ze groeien. Ik denk nog vaak terug aan het eerste schamel stukje reservaat dat we gekocht hebben; nu zijn we al grootgrondbezitters. Ik hoop dan ook dat de jeugd die nu het voortouw overneemt doorgaat. Het vraagt veel inzet op vrijwillige basis; wij moeten altijd vechten tegen goed betaalde 'bazen', die ons vaak nog proberen te ridiculiseren.

Er is maar één krachtbron waaruit wij putten kunnen: dit is onze overtuiging dat wij de goede strijd strijden, dat wij niets doen voor eigen profijt, noch op politiek

vlak noch op dat van de business. De wereld heeft idealisten nodig. Nu moeten jullie voor een keer een oude mens geloven: aan het einde van zijn leven maakt men wel eens de finale rekening op. Wat heeft er nu waarde aan mijn leven gegeven? Is het dat wat ik verdiend heb of is het dat waar ik verdienste aan heb. Ik zal op mijn sterfbed niet vragen hoe het met mijn aandelen staat (want ik heb er geen), maar ik zal met heimwee terugdenken aan de vele mooie dagen (en dat zijn er veel) die ik in de natuur mocht doorbrengen, en aan de vele goede vrienden die ik daar heb ontmoet.

We zijn nu weldra 2004. Het is een oude gewoonte dat men ook nog een wens formuleert. Wij zijn het aflopend getij. De oude glories van de Wielewaal verdwijnen. Ik wens de ouderen onder ons de kracht om de dingen te doen die ze kunnen doen, ik wens hen de moed om de dingen niet te doen die ze niet

kunnen doen, en ik wens hen de wijsheid om het verschil tussen beide te zien. En aan de jeugd zeg ik - met de oude spreuk van het geslacht Gruuthuuse: "Plus est en vous"; er steekt meer in u dan je denkt. Laat uw idealen, uw dromen en uw daden niet bepalen door het economisme, je bent meer waard dan een doos waspoeder of een fles champagne. Jullie zijn de dragers van ons vertrouwen, de erfgenamen van onze dromen. Verknoei uw erfenis niet.

Ik wens jullie allen veel goede moed om de toekomst niet over te laten aan diegenen die alleen maar het heden willen uitmelken. Er is meer in u! Een groot mens denkt aan hogere waarden, een kleine mens alleen aan profiiten. En als het weer lente wordt, denk dan ook even dankbaar aan het grote Wonder waarin jij het geluk hebt te mogen leven.

Zingen doet de scherre

■ Guido Tack

Poëzie van Gaston Gevaert als bijdrage tot de historische ecologie van de Scheldemeersen van Bevere-Petegem.

Zo beschrijft Gaston Gevaert, in een stijl die erg aan Gezelle doet denken, vanuit zijn villa in de Oudenaardse Meerspoort in 1929 de roep van de scherre of riescherre, de Kwartelkoning, in de nabijgelegen Scheldemeersen. Scherre is een onomatopée (klanknabootsing); de roep van de Kwartelkoning kan nog het best vergeleken worden met het krassend geluid van een nagel die over een kam strijkt.

Inleiding

Op reis in Frankrijk kwam ik een paar jaar geleden voor het eerst in de Périgord op Moncimier terecht, het domein van de in oorsprong Oudenaardse familie Gevaert. Gaston, vader van de huidige bewoner Albert Gevaert, en zoon van Omer Gevaert, de verlichte industrieel naar wie de Oudenaardse Gevaertsdreef werd genoemd, verliet in de jaren vijftig van de vorige eeuw de Meerspoort om in Frankrijk een nieuw leven te beginnen. Tot daar was het verhaal mij bekend van vele vrienden en kennissen uit de streek die mij richting Moncimier waren voorgegaan. Wat ik niet wist was dat Gaston Gevaert in de eerste helft van de 20e eeuw literair actief was geweest, en ik was aangenaam verrast toen Albert mij op een avond, bij het zoveelste glas wijn, twee dichtbundels overhandigde (1). Zowat alle gedichten bleken zich in het natuurdecor van de toenmalige Scheldemeersen af te

spelen. Bovendien bleek Gaston Gevaert een voor die tijd gedegen kennis te bezitten van fauna en flora, en zoals wel meer dichters in het voetspoor van Gezelle, combineerde hij die kennis met interesse

voor de volkstaal die de natuurhistorische werkelijkheid benoemde.

Gevaert ging hiervoor te rade bij boeren, jagers, vissers en vogelvangers die in de meersen actief waren. De volksnamen voor planten en dieren relateerde hij onderaan zijn gedichten in voetnoot met de Algemeen Nederlandse en soms zelfs met de wetenschappelijke benamingen van toen. Dankzij deze natuurhistorische en taalkundige achtergrond kan de poëzie van Gaston Gevaert ons dus een doorkijkje bieden in de Scheldemeersen van de jaren 20 en 30 van de vorige eeuw. Wat hierna volgt is een compilatie van alle m.i. relevante vermeldingen van landschap, fauna en flora, jacht, visvangst en vogelvangst in de totaliteit van Gaston Gevaerts gepubliceerde gedichten (2). Het is

m.a.w. geen totaalbeeld van de meersen van

toen -het beeld zou sterk uitgebreid kunnen worden door andere bronnen te gebruiken- maar enkel een impressie die is opgebouwd uit de informatie die in de gedichten zelf besloten ligt. De volksnamen die Gevaert gebruikte zetten we hierna cursief, de huidige officiële soortnamen met hoofdletter.

Het landschap

Het landschap van de Scheldemeersen was toen nog een uitgestrekte, zo goed als boomloze vlakte die zich kilometers ver uitstreckte vanaf de Meerspoort en de Vestingen, de stadsrand van Oudenaarde zeg maar, tot aan de voormalige abdij Beaulieu en het Kasteel van Petegem, waarvan de parkbomen in de verte het per-

De scherre

Pinkelt, winkelt, zuidersterre;
Steekt de hemel zwart van terre,
Steekt hij laai van lichten vol,
Zingen doet de scherre.

Grolt de wind in beuk en sperre
Slaat hij bosschen in de werre,
Krijst en kraakt hij razendol,
Zingen doet de scherre.

Slaat de bliksem man en kerre,
Smijt hij kerk en kot omverre,
Slaan de beken overboord,
Zingen doet de scherre.

Droog of nat, de schuwe scherre,
Dag en nacht en dicht en verre,
Onverpoosd en onverstoord,
Zingen doet de scherre.

spectief afsloten. Geen Kleine Ring, geen N60, geen weg naar Petegem, enkel de spoorlijnen naar Gent en Kortrijk waren er al. De Schelde was nog een bochtige rivier die jaarlijks tijdens de winter de ganse vlakte blank zette, en *kwelder* (een fijn laagje slib) afzette. Op de dijken langs de Schelde groeide er hier en daar wat *ginste* (Brem), vooral tegen Petegem aan. De kern van de vlakte, de eigenlijke *meersen* s.s., was in gebruik als gepri-vatiseerd hooiland met collectieve nabeweidings op de *toemaat* (de grasgroei na het hooien). Enkel naar de randen toe lagen hier en daar *hammen*, permanente grasweiden, met rijen van *wulgentronken* errond. Een flink deel van de vlakte, met name de Donk van Bevere, waar nu de Donkvijver ligt, was een gemene weidegrond. De boeren van Bevere beschikten er nog over het in oorsprong middeleeuwse recht om er gemeenschappelijk hun vee te laten grazen onder de hoede van een koewachter. Om het vee samen te scharen maakte hij zoals elders gebruik van een *trompe*, een hoorn. Er zat trouwens nog wel meer muziek in het landschap indertijd, want Gaston hoorde vanuit de Meerspoort ook de *trompen* van de jagers, en na de oogst ook de *moezels* (doedelzakken) van de doedelzakspelers van Melden, toen al de laatsten van een uitstervend ras.

Vissen en vissers

Het gebied was met water dooraderd, door de Schelde uiteraard, maar ook door de Coupure en door beken en grachten, en bovendien waren er ook nog de Vestingen en de zgn. Plas van Modest. Alle water krioelde van het leven. In het water zaten algemene vissoorten, zoals *blei* (Kolblei), *Snoek*, *tink* (Zeelt), *Paling*, *bliek* (Blank- en Rietvoorn), *gronde-ling* (Grondel), *Brasem*, *karpel* (Karper) en *stekelbaars*, maar ook *zevenogen* (prikken) en *lomp*, door hem in het toenmalige AN als slijmvisch, puitaal vertaald, *Kwabaal* dus. *Kwabalen* kwamen zowel « in den vetten stroom » (de Schelde) voor als in de meersen. De karpers kon je horen *smekken*, het geluid dat ze uitbrengen wanneer ze insecten of ander voedsel op de waterspiegel wilden vangen.

Op alle waters werd intensief gevestigd met allerlei tuig, o.a. met fuiken, die onderverdeeld waren in twee *letten* (kamers), het voor- en het *achterlet*. Ze werden van mekaar gescheiden door *wissen* (uit wilgentenen vervaardigde) hoepels die door *vlienderbuisjes* (buisjes

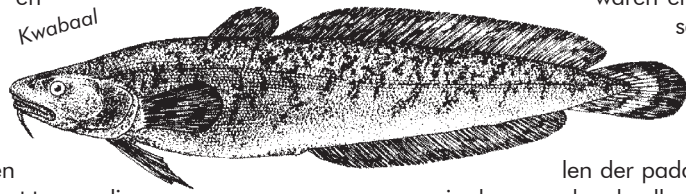
gesneden uit Vlier) verbonden waren. Aan de fuiken en de steeknetten zaten *weren* (vleugels) waarmee hun openingen verwijd werden om de vissen ernaar toe te leiden, of waarmee andere ontsnappingsmogelijkheden in het water werden versperd. Om de vissen richting fuik te jagen werd er *gepolst* of *gepolsterd*: met *polpers* (persen, lange stokken) werd de gracht afgeklopt. Een ander visserstuig waren de *sleepnetten* of *sleepgarens*, waaraan een *beugel* zat (de zak achteraan). Paling werd vooral *gestekt*: met een *tweetand* of *schaar* (een soort riek) werd hij vanaf de oever gestoken, waarbij hij klem kwam te zitten tussen de tanden.

Lente en zomer

In het water zaten er *puiden* (kikkers) en *waterratten* (Bruine ratten), en erboven vlogen er *meuzies* (muggen), *naalden* (waterjuffers) en *pepels* (dagvlinders). Langs de bredere watergangen groeide er riet en soms ook *wissen* (wilgetenen), *teenwilg* of *wijdauw* in de diverse wilde soorten en cultuurvariëteiten die in de Bovenscheldevallei in de mandenmakerij werden gebruikt, zoals *geerde* en *grauwe reins*, twee cultivars die volgens Gevaert erg op elkaar gelijken. Voor de verwerking in manden werden de *wissen* *geplekt* (de schors verwijderd). In de rietkragen broedden er *rietmusschen* (karekieten), *waterkiekens* (Waterhoentjes) en *Waterrallen*, en in de meersen zelf *leewerken* (Veldleeuweriken) en *piepers* (Graspiepers). De zang van de *scherre* of *riescherre* (Kwartelkoning) was nooit uit de lucht, zoals ons hierboven al erg overtuigend werd duidelijk gemaakt in het openingsgedicht, en *blokeenden* (Wilde eenden) en *talingen* (Zomertaling) waren erg gewoon. De meersen zaten vol Hazen, en in de nazomer stonden "met perels paars bezet de reine witte bol-len der paddestoelen dikkevet die in de meerschen knollen".

Herfst en winter

Tijdens de trek waren er overal *deinen* of *dijnen* (vinkenbanen), vanginstallaties voor vinkachtigen, waaronder Gevaert *botvinken* (Vink), *patreelkes* (Kneus), *tareintjes* (Sijsjes), *distelvinken* (Putters) en *vlasvinken* (Groenlingen), maar ook *kruisbeks* (Kruisbekken) ver-noemt. In de vangstinstallaties werd gebruik gemaakt van *bendelaars* (lokvogels), die vast zaten in een *gareelke* (stel riempjes). Het net van de vinkenbaan lag in in

een *geul* (groef). Naast vinken werden er ook *Graspiepers* en *Veldleeuweriken* gevangen.

Maar de trek gaf ook nog wat anders te zien. In de lucht passeerden er ganzen en Kraanvogels, en op de doorsopte graslanden foerageerden steltlopers zoals *watersneppen* (Watersnippen), *lappers* (Bokjes), *kiewiten* (Kieviten), *pluvieren* (Goudplevieren), *Grutto's* en *spluiters* (Wulpen). Het grootste spektakel werd geboden op de ondergelopen meersen, die vol zaten met watervogels. Gevaert vermeldt *koeten* of *blaurijen* (Meerkoeten), *wulzakken* (Dodaarsen), "alom tegenwoordig op het einde van de winter", *duikers* (Futen en volgens hem ook Roodkeelduikers) « gedurende guur weder in de *lommen* (wakken) van het ijs », wilde zwanen (vermoedelijk vooral Knobbelswanen), maar vooral eenden: *blokeenden* (Wilde eenden), *kekelaars* (Wintertalingen), *lepelbeken* (Slobeenden), *pijlsteerten* (Pijlstaarten), *smaaien* of *fluiteenden* (Smienten) en *bolten* (Tafeleenden). De jagers gebruikten blijkbaar ook de naam *vossekop-*

pen, maar ze geraakten er volgens Gevaert niet over eens of het nu om Smienten of Tafeleenden ging. Bij de *blokeenden* werden twee variëteiten onderscheiden: de *vulle* (volle) en de *noordse*. De *noordse* waren volgens Gevaert zeldzamer, kleiner, slanker, spits dan de *vulle*, en de witte halsring was bij de *herpels* (mannetjes) van de noordse veel minder duidelijk of soms zelfs afwezig. Vermeldenswaard is verder dat er tijdens het winterhalfjaar ook gewag gemaakt wordt van *meeuwen*, o.a. mantelmeeuwen, en kraaien, o.a. Roeken en Bonte kraaien.

Op het waterwild werd intensief gejaagd, o.a. vanuit tijdelijke *jachtkoten* en vanop platte schuiten met een *schutsel*, waarachter de jagers zich schuil hielden, zoals ons o.a. in het gedicht dat we hierna als slot publiceren, wordt duidelijk gemaakt. Naast de geoorloofde jacht was er ook veel *lavei* (stroperij), en ver-

der werd er ook *gefret* (met fretten op konijnen gejaagd).

De Meerspoort

De natuurlijke omgeving van de dichter gaf aanleiding tot nog wel meer zintuiglijke waarnemingen. In de tuinen van de Meerspoort zag en hoorde hij *wuitens* (Gaaien), *Zwarte kraaien*, *Eksters*, (*kerke*)*kallen* (Kauwen) die graag gebruik maakten van groene twijgen voor hun nest, *Fazanten*, *Koekoeken*, *bonte spechten*, *Wielewalen*, *Merels*, *lijsters*, (*Bos*-)*tortels*, *peetje povers* (Roodborstjes), (*Winter*-)*koninkjes* en *Nachtegalen*. Sommige duiven hadden *fril* op hun borst, lichtjes naar buiten krullende veertjes. Als een reisduif dit kenmerk vertoonde, werd ze door de duivenmelker al snel « *mijne frillie* » genoemd. De *lucht* (geur) in de parkachtige tuinen was dikwijls *riesch*, ruikend naar *riescholde* (vermolmd of wormstekig) hout. Tijdens de *mulder*- (meikever) *tijd* vloog het vol meikevers (*averullen*, *molenaars*, *mulders*). Als marterachtigen kende Gevaert *muishonden* (Wezels en Hermelijnen), *vissen* (Bunzingen), *fluwijnen* (Steenmarters) en in de meersen de Otters.

Klopt dit beeld met de werkelijkheid ?

Uiteraard geeft ons dit geen volledig beeld van wat er toen leefde in de Scheldemeersen, al was het maar omdat het soms van het simpele feit afhing of een soortnaam rymde met een ander woord om hem al of niet te laten figureren in een gedicht. Uit de afwezigheid van een soort in Gevaerts gedichten kan dus niets definitiefs worden afgeleid over de status ervan op dat ogenblik. Wat dat betreft kunnen we wel vergelijken met de waarnemingen van Harold Herberigs (HHE) en Koen Verschoore (KVS) uit de jaren '40 en '50 in hetzelfde gebied, dus uit de decennia volgend op de door Gevaert beschreven periode (3). Er komen geen roofvogels in Gevaerts gedichten voor, en dat hoeft niet te verbazen, buiten de Buizerd waren ze er ook nauwelijks. Ook geen Blauwe reigers. In de jaren '40 en '50 waren ze er wel al, maar misschien niet of veel minder in de decennia die er aan voorafgingen, de kolonie van Ooidonk was toen nog erg jong. Ook geen Roerdomp en Woudapje, hoewel deze soorten in de jaren '40 en '50 broedden in de Vestingen en de Plas van Modest. Misschien kwam Gevaert niet in deze deelgebieden, of misschien waren de soorten er gewoon nog niet. Evenmin Paapjes, hoewel de soort in de jaren '40 en '50 een gewone broedvogel was in de Scheldemeersen van Bevere-Petegem.

ZINGEN DOET DE SCHERRE

Snippenweide

foto: Gerard Mornie

ZWANENZANG

Niet een rimpel op de vlakte,
haast geen rilling van de lucht
als de wind naar adem snakke,
zelfs geen vogel op de vlucht.

Maar een spiegel zonder spotten,
zilver, potlood,...

Wintertaling

foto: Gerard Mornie

Stuyvenberg Zingem

foto: Frederik Vandaele

DAAR BIJ DE VIJVER

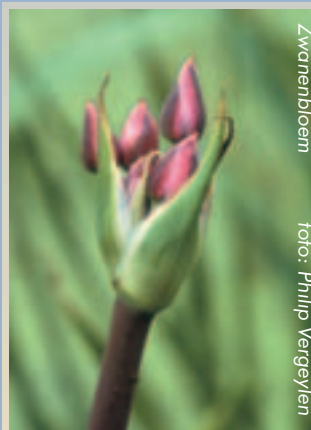

Groene kikker

foto: Marc Espeel

DAAR BIJ DE VIJVER

Wie een natuurlijke vijver de zijne mag noemen, is een geluksvogel. Want ergens in zijn tuin lag een plekje onder het grondwatervliveau, en zo hoefde hij... (lees verder op p. 11)

Zwanenbloem

foto: Philipp Vergeylen

Oeverlibel

foto: Günther Groenez

Gele plomp

foto: Gerard Mornie

Wateraardbei

foto: Gerard Mornie

ZINGEN DOET...

DE SCHERRE

Zijn de gegevens over soorten die wel in Gevaerts poëzie figureren geloofwaardig? Van Roodkeelduiker is bij HHE en KVS geen sprake, mogelijk ging het bij Gevaert over slechts één waarneming, ofwel vergiste hij zich. Fuut kenden HHE en KVS enkel in kleine aantallen van de Schelde zelf, Gevaert merkte de soort blijkbaar op in wakken op de overstromde meersen. Dodaars broedde in de jaren '40 met 10 à 15 paartjes, maar Gevaert noemt de *wulzakskes* (ook Herberigs noemt ze zo) "alomtegenwoordig op het einde van de winter". Het ene hoeft niet in tegenspraak te zijn met het andere. Wat hij aangeeft voor Wilde eend, Wintertaling, Smient, Pijlstaart, Slobbeend en Tafeleend klopt met de waarnemingen van HHE en KVS. HHE heeft het in de jaren '40 over soms duizenden Tafeleenden op de overstromde meersen. Zomertaling was toen inderdaad een gewone broedvogel in de Scheldemeersen, en Waterral broedde er in de rietkragen rond de Plas van Modest en de Vestingen. EH telde als intern in het college in de jaren '30 tot 10 à 15 roepende Kwartelkoningen in een stuk meersen van ca. 40 ha, dus hun zang zal in Gevaerts tijd niet uit de lucht geweest zijn. Hij kende de Meerkoet blijkbaar enkel van 's winters, en inderdaad, in de jaren '40 broedde de soort er nog niet. Goudplevieren waren in de jaren '40 en '50 op trek meestal in kleine aantallen aanwezig. Gevaert vermeldt Kievit tijdens de trekperiode, niet tijdens het broedseizoen, en dat klopt met de waarnemingen van EH en KVS. Watersnip en Bokje waren tijdens de trek gewone soorten in beperkte aantallen. Grutto's zaten er soms met duizenden tijdens de jaren '40, en in maart en april werden er soms een paar Wulpen opgemerkt. De *rietmusschen* die Gevaert als karekieten vertaalt zullen eerder Rietzangers dan Kleine karekieten geweest zijn, maar vermoedelijk werd de volksnaam voor beide soorten gebruikt. Nachtegaal broedde toen nog her en der, en de Bonte kraai was in de jaren '40 en '50 inderdaad in de Scheldemeersen in kleine aantallen aanwezig tijdens de winter.

Van Kwabaal en prikken (Beekprik en Rivierprik) gaven we in een eerder artikel reeds de aanwezigheid aan in de Zwalm (en dus in de Bovenschelde) in de zelfde periode (4). Otter kwam in de Scheldemeersen voor tot minstens in de jaren '50.

De toemaat

Tot slot, op de volgende bladzijde, nog het gedicht "Zwanenzang", zoals beloofd, en wel om twee redenen. Dit lange werkstuk laat als geen ander de majestatische rust aanvoelen van de overstromde winterse meersen-vlakte. Daarnaast legt het ook getuigenis af van het

wrange gevoel dat de auteur besluipst wanneer de natuurpracht rondom hem geschaad wordt door mensenhand. Hij vermeldt dat het gedicht als "een hekel-schrift was opgevat tegen de nimrods (jagers) die gedurende den winter 1927-'28 een kudde tamme zwanen op de Scheldemeersen hebben uitgeroeid. Zij beweerden dat het noordsche vogels waren, wanneer het uitkwam dat het tamme dieren waren die uit het park van een dichtgelegen kasteel waren gevlucht". In de rand van een gedicht waarin hij zijn afschuw uitspreekt over een boom die gekandelaard wordt, noteert hij het volgende -duidelijk sarcastisch bedoelde- motto:

*"De wet van het leven staat vast:
De nood gaat de schoonheid te boven.
Natuurschoon mag nooit als een last
De mensen van welstand beroven".*

Bokje

Met dank aan Albert Gevaert voor de vele aangename gesprekken en nog veel meer, et à Pascale Gevaert pour les copies! Godemare V.E.A. (ps. G. Gevaert), 1933, *Gedichten*, Oudenaarde, in eigen beheer; Gevaert G., 1951, *De Getijden*, Antwerpen, Drukkerij De Vlijt. Zie Menschaert L., 1991, *Zijn er nog Vogels?* Waarnemingen van vogels in het zuidwesten van Oost-Vlaanderen, Wielewaal Schelde-Leie. Tack G., 1999, *De vissen van de Zwalm en de ganse streek*, Natuurbeleving.

En vandaag? (nvdr)

Iedereen heeft de voorbije jaren kunnen zien hoe die grote Scheldemeersen zijn opgedeeld. Er was de rechtstrekking van de Schelde, de weg naar Kerkhove, de camping en dan de pompen. Melden kende, sinds de installatie van een monsterachtige pomp geen overstromingen meer en ook wanneer het overal nat is, blijft het peil 40 tot 50 cm onder het maaiveld. Ook in de Langemeersen zijn de winteroverstromingen zo goed als verdwenen en wordt teveel gepompt.

Op dit ogenblik dreigt de realisatie van een bedrijventerrein op de linkeroever van de Schelde het open karakter van deze laatste onbebouwde ruimte aan de rand van Oudenaarde te vernietigen. De Stichting Omer Wattez voert een harde procedureslag om deze realisatie toch nog te verhinderen. Het is duidelijk dat vanuit alle hoeken verzet zal nodig zijn om deze zoveelste dreiging te keren.

Zwanenzang

Niet een rimpel op de vlakte,
Haast geen rilling van de lucht
Als de wind naar adem snakte,
Zelfs geen vogel op de vlucht.

Maar een spiegel zonder spotten,
zilver, potlood, diep lazuur
waar nog slierten mist op vloten,
als een sluier der natuur.

Enkel door wat schrille schreeuwen
Wordt dit vreedzaam wateroord,
Van de smaaient, van de meeuwen,
Van de krekelaars gestoord.

T'enden ligt de kim beneveld,
'lijk verdrongen van het vocht;
links, de helling wit begeveld
van de woonsten naast den bocht.

Rechts, een rij van wulgentronken
Met hun stammen groen als gras,
Met hun beenen half verzonken
In den zijden waterplas.

Boven in den hemel ijlen
Eén voor één de dampen weg,
Of ze fritsen uit somwijlen
Met een kanten waterneg.

Of ze zweven voort, en zwichten
Voor de winterzonne niet
Die van spijt haar bleeke schichten
Spalkend door hun flanken schiet.

Zie, daar zwenken op het water
Zeven witte zwanen neer,
Vol fatsoen en vol gesnater,
Glanzend in hun blanke veer.

Ende waar de zwanen roeien,
ziet men sprankels met de vleet,
Net als fonkelsteen stoeien
Die de zon in stukken smeedt.

Zie ze met hun vlerken schoren
Om geweld te kunnen doen
Om de waden te doorporen
Naar het malsche watergroen.

Zie ze met hun snavel snuistren
Naar de pijpen van het riet,
Waar de slakjes nog aan kluistren
Dat reeds onder 't water schiet.

Of naar 't bed der vette lompen,
Of, naar 't leger van 'n puid
Op den bodem van de zompen,
ergens in het kersekruid.

Maar 't en mag geen peerse polzen
Of geen kele van een gracht
Kielend op hun bootjes golzen,
Lijk een onderaardsche klacht,

Of de schuwe zwanen zitten
In den blauwen hemelboog,
Doodverlegen, met hun witten,
Met hun rilden nek omhoog.

Meer verwonderd dan verlegen,
Want alwaar hun volk verkeert,
Zijn de menschen hun genegen,
En de zwanen omgekeerd...

En de witte halzen rijzen,
Even naar omhoog gekromd,
Om te weten wat den lijzen
Waterspiegel storen komt...

Zie ze naar den oever staren
Als de woerd hun aandacht wekt;
Zie ze door elkander varen,
Met hun vleugels uitgestrekt.

En, gelijk de dieven, sluipen
Met een schutsel op hun schuit,
Om de vogels te bekruijen,
Dolle jagers naar den buit...

Want er zijn nog fijne lieden
Die het landschap maar bezien
Om de zwanen te bespieden...
En te doden bovendien...

En te dooden zonder reden,
Want de zwanen doen geen kwaad...
Kan er schade zijn geleden
Waar te winter water staat ?

Maar de goede beesten wanen,
In den lieven zonneschijn,
Dat de menschen en de zwanen
Lijk voorheen nog vrienden zijn..

Want aan list van booze geesten
Mangelt niemand inderdaad
Om de trouw der brave beesten
Te verschalken met verraad...

Doch de sluwheid van die vogels
Die men bolt of smaaient noemt,
Tart de jagers met hun' kogels,
Die men voor hun' slimheid roemt;

't Is geen taling, 't is geen wulzak
of geen pijlstaart die den list
van den fijnen oude kulzak
van het jachtkot niet 'n wist..

Ook de zwanen zijn verbolgen,
Want ze weten niet waarom
Dat de menschen hen vervolgen,
Op dien blauwen waterkom.

Maar de goede trouw der vogels
Werd, bij God, niet lang verschalkt,
Want daar ploffen plots de kogels
Waar het rustig water zwalkt...

En de vuurmond heeft gespogen,
Oordovend, slag op slag,
Tot wanneer een dier, bedrogen,
Stervend op het water lag...

Lange lag het dier te rallen
En te lijden buiten kracht,
Met zijn kop omneergevallen,
Schuddend in zijn blanke vacht.

En de schone zwanen sloegen
Doodverschrokken op de vlucht,
En hun schorre stemmen kloegen
Schreeuwend door de paarse lucht.

Toen is het voorwaar gebleken
Dat het dier was grootgebracht,
Niet in de verlaten streken
Van de zon van middernacht...

Maar op 't neerhof dat warempel
Maar een kolfslag verder lag,
Dat getuigden ring en stempel
Op zijn poot en op zijn slag.

En de felle jagers staarden
Met verwaandheid naar hun buit,
Tot ze trotsch weer verder vaarden
met hun koene borst vooruit.

Daar bij de vijver

Luc Menschaert

Wie een natuurlijke vijver de zijne mag noemen, is een geluksvogel. Want ergens in zijn tuin lag een plekje onder het grondwater niveau, en zo hoefde hij niet te graven. Een ander daarentegen moet aan het werk. In een niet zo ver verleden was vijveraanleg nog een hele klus. Als bodem voor de vijver is immers een ondoordringbare laag nodig. Men maakte gebruik van klei, later ook van beton. De voorgevormde vijvers in kunststof, al dan niet ter plaatse gegoten, zijn daarmee vergeleken al een hele verbetering. Doch de vijverrage kon pas definitief uit de startblokken nadat de vijverfolie op de markt verscheen. Zoals wel meer dingen een simpele uitvinding, maar wel efficiënt. Folie, vroeger alleen in pvc, nu ook in milieuvriendelijker (?) rubber, heeft één groot voordeel: zijn plooibaarheid. Men kan er alle kanten mee uit.

Resultaat: er zijn vijvers mogelijk in alle vormen en afmetingen, naar ieders smaak en ieders beurs. De een is tevreden met een bescheiden badje, waarin goudvissen rondjes draaien om een waterlelie in plastic. Zijn buurman wil vanuit het raam uitzicht op een wervelende waterpartij, compleet met fonteinen, pompen, filters en verlichting.

Wat voor de doorsnee natuurliefhebber dan weer te ingewikkeld blijkt. Doe die maar een natuurvijver, met naast de waterplas een paar waardevolle biotoopjes als daar zijn de moeraszone (waarin de uiteinden van de folie zich netjes laten onderstoppen) en een broedpoeltje voor kikkers en salamanders. Beetje softie, wel mooi. Laat de nuchtere medemens maar grinniken. Zo een vijverplekje noodt tot mijmeren. Een mens zijn kinderzieltje bloeit erbij open. Doch hou de echte kindertjes toch maar het best met een stevige draad op afstand.

Komen en gaan

In augustus '98 ging ook ik voor de bijl. Het was geen weer om uitgebreid vijvers te graven. De mijne is dan ook merkkelijk kleiner uitgevallen dan gepland.

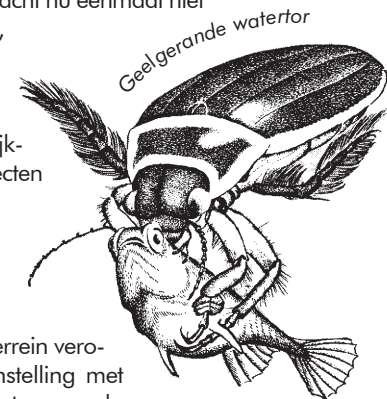
's Avonds, na de werkzaamheden, liet ik de put vollopen (met leidingwater, zoals het vijverboek aangeeft, want regenwater is te zuur) en de morgen daarop nam ik even een kijkje. Wat ging daar, moederziel alleen in de lege watermassa, als een woesteling te keer met krachtige roeibewegingen van zijn zwempoten? Een Geelgerande watertor. De op één na grootste waterkever die ons land rijk is, een onverzadigbare rover. Alleen zijn eigen larven

geven hem in eetlust het nakijken.

Dat eerste exemplaar heeft het maar één voormiddag in het water uitgehouden. Begrijpelijk: hij vond er niets van zijn gading. Zijn afscheid luidde een komen en gaan in van allerhande waterinsecten. Vijf jaar later, op 10 oktober 2003, schrijft NMA in de website van Schelde-Leie over hetzelfde fenomeen, hoe zowat onmiddellijk na het vullen van haar vijver allerlei waterfauna als vanzelf de weg naar de vijver vindt. "Komen die dan uit de lucht gevallen", vraagt ze zich af.

's Nachts vliegen er dus niet enkel motten, maar ook waterkevers en beestjes als Rugzwemmers en Schaatsenrijders (wantsen met sportersnamen) rond. Wellicht worden ze door allerlei blinkende wateroppervlakken aangetrokken. Ze gaan ook wel eens in de fout: er zijn waarnemingen van Geelgerande watertorren bekend die zich met een doodsmak op het glazen dak van een veranda hadden gekatapulteed. Naar de aantallen deelnemers aan die nachtelijke verplaatsingen heeft men het raden. Toch is het een opmerkelijk verschijnsel. Men verwacht nu eenmaal niet dat Vlaanderen, met alle problemen die het op het vlak van proper water heeft, blijkbaar nog waterinsecten op overschot heeft.

Dank zij hun vliegvermogen kunnen waterinsecten zonder moeite nieuw terrein veroveren. Dit in tegenstelling met loopkevers, verwanten van hen, die deze taak te voet moeten vervullen. Binnen de krappe periode die ze is toegemeten nog wel. Voor loopkevers is bovendien niet veroveren maar heroveren de boodschap. Door allerlei ellende (sproeistoffen, verstedelijking, grasmaaiers,...) zijn de laatste vijftig jaar hun populaties in Vlaanderen fel uitgedund. Via de befaamde corridors in het landschap hoopt men die soorten (plus vliegende insecten met beperkte actieradius) weer op hun oude peil te kunnen hijsen. Dan zal toch heel wat geduld vereist zijn. Is dat wel aanwezig? Het ziet er naar uit dat de vraag naar reïntroducties de komende decennia alsmat luider zal klinken. Natuurbehoud moet ten slotte ook resultaten kunnen aantonen. Natuurliefhebbers die zweren bij 'saai' insecten als loopkevers lopen overigens niet dik. De meesten leggen zich toe op vliegend studiemateriaal. Dan hangt de kans op onverwachte waarnemingen altijd in de lucht.

Bepanting

In het vijvercentrum waar ik de folie kocht deed men hard zijn best om me ook een filterinstallatie met pomp aan te smeren. Onmisbaar volgens de eigenaar, als ik niet wou dat mijn vijver ten onder zou gaan aan algen. Het was niet gemakkelijk, maar ik kon de boot afhouden. De blik van de verkoper achteraf sprak boekdelen. Weeral zo'n groene die alles beter wil weten. Toch heeft de natuurvijver niet echt behoefte aan al dat materiaal. Op voorwaarde dat men hem volstouwt met zuurstofplanten. Die planten leveren zuurstof voor de fauna in de vijver, ook voor de bacteriën, die zonder zuurstof onmogelijk organisch materiaal kunnen afbreken. Geschikte planten zijn waterpest, Lidsteng en vederkruid. Deze wortelen in de vijveraarde op de bodem (of in de aangebrachte plantenmandjes), terwijl hoornblad, een andere prima zuurstof leverancier, vrij in het water

Moeraswederik foto: Gerard Mornie

al vlug te veel plaats innemen. Ook ik kon meteen aan de slag met een paar zeggen, Grote boterbloem, Dotterbloem, Aarvederkruid, Moeraswederik, Krabbenscheer en waterlelie. Achter de vijver was zo al Smeewortel, Koninginnenkruid en Harig wilgenroosje aanwezig. Heelblaadjes, Wolfspoot en Grote kattenstaart kon ik inzaaien.

Leven in de plas

Toen ze de volgende zomer in bloei stond, bleek de waterlelie voor mijn vijvertje toch wat te pompeus. Gele plomp dan maar. Als de gelegenheid zich voordeed, kocht ik hier en daar nog een aantal planten, zoals Moerasrolklaver die

nu als weefplant tussen Grote kattenstaart, met Rietgras op de achtergrond, voor schitterende effecten zorgt. Moesten er vissen in de vijver? Kois? Tal van vijverbezitters koesteren dit Japanse overactieve vissentype als waren het jonge poesjes. Anderen zouden ze met plezier aan de kat voeren. Bij mij komen ze er in elk geval niet in. Een milde schenker gaf mij dan maar enkele Tiendoornige stekelbaarsjes cadeau en deed er zelfs een lading poelslakken en posthoornslakken bovenop. Een goede zaak voor de biodiversiteit van mijn vijvertje. Die trouwens maar bleef aangroeien. Al na een paar dagen hadden de plaatselijke Bruine kikkers de waterplas ontdekt en nog hetzelfde jaar verschenen ook de Kleine watersalamanders. Ook die waren al in de tuin aanwezig voor de vijver was aangelegd. De aantallen waterkevers groeiden altijd maar aan. De eerste libellen, vooral Lantaantjes, kwamen opdagen. Een paar tientallen Schaatsenrijders, die gebruik maken van de oppervlaktespanning om met hun lange poten op het water te lopen, verlevendigden weldra het wateroppervlak. Ook hun neefjes de Rugzwemmers waren meestal present.

Evenwicht

Voor determineerwerk was het jaar na de aanleg het best geschikt. De planten hadden de eerste winter overleefd, doch het jaar lang was er nog genoeg open water om alles vlot te kunnen afspeuren.

Metertijd nemen de planten meer plaats in en enkele soorten krijgen dan toch de overhand, zoals Kleine waterrepe in de laagste etage van de vijverrand. Het leven speelt zich voortaan af verscholen onder het plantendek. Als men dan ziet hoe het water door geen windje wordt beroerd, heeft een mens steeds minder lust om die peis en vree met nieuwsgierige uithalen van een schepnet te verstoren.

Toch is het zaak eenmaal per jaar de balans op te maken. De beste periode is de vroege lente, wanneer de plantengroei opstart. Aanvankelijk ziet het water wat groen wegens de algen. Dan moet men vooral niet paniekerig doen en zeker niet het water verversen. De zuurstofplanten, in mijn geval de massa's Aarvederkruid, doen hun plicht. Na enkele dagen is het water vanzelf weer helder. De paar draadalggen die zich toch hebben ontwikkeld kan men rond een stokje draaien en zo verwijderen. Dan valt op een mooie lentemorgen het zonlicht schuin in het water, en is het alsof iemand op de bodem van de vijver de verlichting heeft aangestoken. Wat een inkt! Lange slierten vederkruid hangen roerloos in het water en talloze minieme stukjes organisch materiaal zweven er omheen. Beneden in de vijver, een kleine meter diep, zijn op de wortelstok van de Gele plomp de scheuten zichtbaar die een maand later in de vorm van eironde drijfbladen de oppervlakte zullen bereiken. Tijd om de aanwezigheden op te nemen. Langzamerhand komt de

vijver tot leven. Een drijvend stokje, verward in het vederkruid, ontpopt zich tot een stekelbaarsje dat heftig zijn kopvinnen heen en weer beweegt. Waterkevers, ook hele kleintjes, pendelen van beneden naar boven en omgekeerd. Als dan ook de salamanders zich laten zien, zijn we tevreden en laten we de beestjes verder met rust.

Waarnemingen in de loop van het jaar zijn dan van het niet alledaagse soort als op een dag in juni 2003 een paar tientallen zwarte watertorretjes, waarschijnlijk *Agabus bipustulatus*, ongeveer een centimeter lang, die met peuzelende kaken rond een dood stekelbaarsje drummen, en het lijkt telkens duwtjes geven, zodat het weer tot leven lijkt te komen.

Voor de rest ligt de vijver het jaar rond erbij in een toestand van rust, die men in een vlaag van romantiek wel eens natuurlijk evenwicht noemt. Doch onder die bedrieglijke kalmte gaan perioden van slachtpartijen schuil, telkens als op een maanbeschonen nacht een Geelgerande watertor in de vijver belandt, op rooftocht uitgaat en pas de biezen neemt als er niets meer te vreten valt.

Parallele flora

Hoe zit dat nu, is mijn tuinvijver natuur? Voor de waterinsecten is hij dat duidelijk wel. Puurder kan natuur toch niet zijn? Ook de Lantaantjes, tijdens hun vluchten over het wateroppervlak, en de vlinders die op de bloemen afkomen denken er zo over. Praktisch, ze zouden allemaal hun plaatsje verdienen in de respectieve kever-, libellen- en vlinderatlas. Idem wat de kikkers en de salamanders betreft. De visjes niet, want die zijn import. Met de flora in en om de vijver liggen de zaken wat moeilijker. Dat de aangeplante planten niet voor opname in een reguliere plantenatlas in aanmerking komen, is duidelijk. Er is echter ook een schemerzone. Wat turf dat ik in de aarde van de moeraszone gemengd had, bevatte wellicht zaadjes van wollegras, waaruit één plantje is voortgekomen, dat nu al een paar jaar elke zomer met zijn witte aartjes wuift. Voorts heb ik nooit glidkruid aangeplant, ook niet Pijptorkruid. Toch staan er enkele exemparen van die soorten tussen de andere oeverplanten. Hoe zijn ze er gekomen? Misschien met de wind. Voor glidkruid is de dichtstbijzijnde groeiplaats het Natuurpuntreservaat 't Dal. Mogelijk is hun aanwezigheid te verklaren door het feit dat de aarde van de plantenpotjes die men in de handel koopt allerhande ongewilde plantenzaden bevat.

De flora die in en om de tuinvijvers gedijt is rijk genoeg om een parallelle plantenatlas vol te schrijven. Gek genoeg zou die een aantal soorten bevatten die het heel wat beter doen dan hun soortgenoten in waterrijke biotopen in het wild. Grote boterbloem bijvoorbeeld groeit in de tuinvijver als kool. Op de laatste standplaatsen in onze rivieralleen daarentegen staan de planten te verkommen. Voorbeeld

twee, de Moeraswederik, is een weinig opvallend oeverplantje dat veel weg heeft van een bloeiend wilgentakje dat uit het water steekt. In Oost-Vlaanderen is die soort zo goed als afwezig. Het vijverboek raadt het gebruik van Moeraswederik af voor kleine vijvers, omdat die plant via haar uitlopers te grote oppervlakten inneemt. Soorten als Kikkerbeet, Waterviolier, Lidsteng, Zwanenbloem, Krabbenscheer, Slangenwortel, Waterdriblad, Watergentiaan, Adderwortel, Echte koekoeksbloem, Wateraardbei zijn ofwel uit de provincie verdwenen of boeren er in min of meerdere mate achteruit. In tuinvijvers houden ze moeiteloos stand. Tot nu toe liet in mijn vijver enkel Krabbenscheer een steekje vallen. Deze waterplant komt alleen in de bloeitijd boven het wateroppervlak. In de herfst zinkt ze op de bodem. Het plantje dat ik kreeg bleef heel de zomer boven, zonk zoals verwacht in de herfst, maar daarna heb ik het nooit meer teruggezien. Hoe dan ook, voor Aquafin lijkt er nog heel wat werk aan de winkel.

Het idee om ook in tuinen streekeigen heesters en bomen aan te planten wint goed veld. In moderne taal heeft men het over autochtoon genenmateriaal. Voor de bepanting in

Waterviolier

foto: Gerard Mornie

en om tuinvijvers zijn we nog heel ver van dat ideaal verwijderd. Integendeel, we knoeien er maar op los. Waar komen de inheemse soorten water- en oeverplanten trouwens vandaan, die men in die zwarte plastic potjes kan kopen? De streepjescode op de kaartjes in de potjes brengt raad. In mijn geval zijn de meeste planten uit België, Zwanenbloem en Grote waterweegbree uit Nederland afkomstig. Stel, men houdt voor vijverplanten dezelfde normen aan als voor struiken en heesters. Dan luidt de verrassende conclusie dat de vijverliefhebber zich in de vrije natuur moet bevoorraden. Oké voor een scheutje Grote kattenstaart of een zaailing Harig wilgenroosje. Niet meteen een doodzonde. Maar Kikkerbeet en Dotterbloem? Of de onverlaat die de allerlaatste pol Zwanenbloem uit de sloot sleurt? Moeten we die niet een poosje opsluiten? Het wordt er allemaal niet simpeler op.

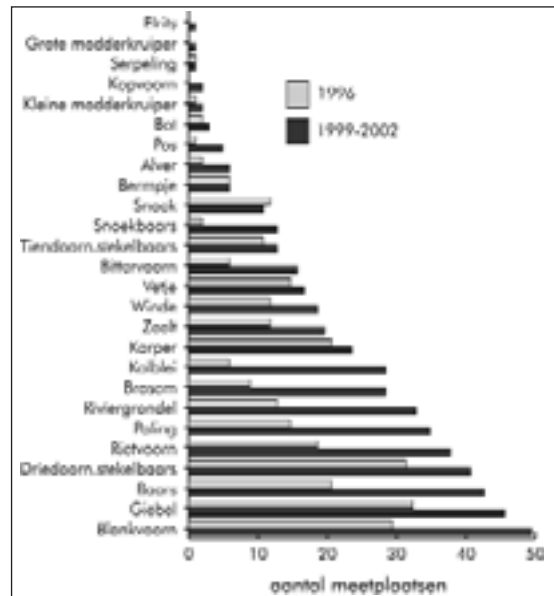
Het natuurrapport 2003 laat zien: natuur kan niet leven van reservaten alleen!

Bron: Dumortier M., De Bruyn L., Peymen J., Schneiders A., Van Daele T., Weyembergh G., van Straaten D. en Kuijken E., 2003. *Natuurrapport 2003. Toestand van de natuur in Vlaanderen: cijfers voor het beleid.*

In dit overzicht lichten we enkele aandachtspunten uit het Natuurrapport 2003 voor Vlaanderen van het Instituut voor Natuurbehoud. We deden dit in grote mate aan de hand van grafieken zodat de lezer in één oogopslag evoluties in verschillende domeinen kan waarnemen. Uiteraard is dit overzicht fragmentarisch. Je kan het volledige rapport gratis aanvragen bij Anja De Braekeleer, anja.de.braekeleer@instnat.be of tel 02/558.18.34.

Hoe zijn de soorten eraan toe?

Meer vis in grote rivieren.

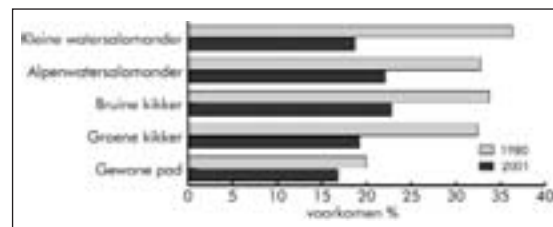
Toestand van 57 vismeetplaatsen in Vlaanderen in 1996 en in 1999-2002. (Bovenschede, Leie, Dender, Demer en IJzer). (Bron: Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer).

De geleidelijke verbetering van de waterkwaliteit door de waterzuivering maakt dat er voor vrijwel alle soorten een toename is van het aantal vindplaatsen. In 1996 werd in de Bovenschede (stroomopwaarts van Gent) nog in meer dan de helft van de bemonsterde plaatsen geen vis ge-

den. In 2002 was de toestand sterk verbeterd: 25 soorten waarvan 8 zeer kwetsbare (Spiering, Kopvoorn, Serpeling, Beekforel, Vetste, Winde, Rivierprik en Bittervoorn). In de Leie werd in 1996 bijna nergens vis gevangen. In 2002 is op de 5 bemonsterde plaatsen vis gevonden, soms zelfs in grote aantallen. Voor een duurzaam herstel is echter vereist dat de verbeterde waterkwaliteit permanent behouden blijft, anders bestaat er risico op massale vissterfte zoals in september 2002 in de Ringvaart, de Leie en de Bovenschede.

In tegenstelling met de grote rivieren gaat het in de bovenlopen heel wat minder goed.

Minder vindplaatsen van kikkers en salamanders

Trends in de aanwezigheid van 5 amfibiesoorten (% plaatsen bewoond in 1999-2001 vergeleken met 1975-1989) in 9 Vlaamse regio's. Bron: Colazzo S. et al., 2002).

Amfibieën werden onderzocht in 9 regio's waar vroeger al gedetailleerde inventarisaties zijn uitgevoerd. Er zijn ongeveer 1600 poelen en plassen onderzocht. 750 locaties werden in 2 verschillende periodes bemonsterd. Gewone pad, Groene kikker, Bruine kikker, Alpenwatersalamander en Kleine watersalamander werden slechts in 64 % van de vroegere vindplaatsen teruggevonden. Dit is een achteruitgang met een derde gedurende de laatste 15 tot 25 jaar. Waar ze wel werden teruggevonden vertonen alle soorten een dalende trend. Die is het sterkst bij de Kleine watersalamander (-48 %) en het laagst bij de Gewone pad (-15 %).

Sloten en poelen zonder planten

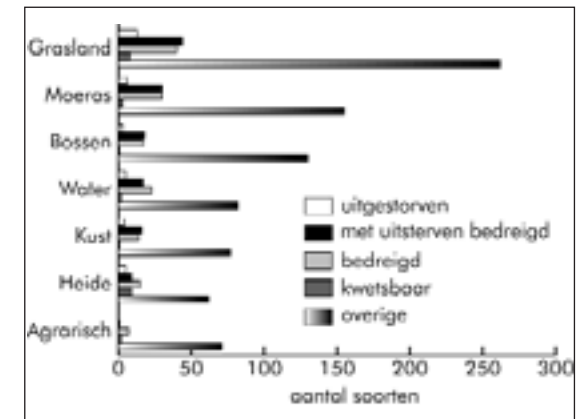
In 1980-1981 en in 2002 is in dezelfde vierkante kilometer in de Uitkerkse polder (Oostkustpolders) in detail gekarteerd. Binnen die vierkante kilometer konden 130 eenheden (slootsegmenten, poelen, laagten,...) worden onderscheiden.

Van de 11 weergegeven plantensoorten is de gemiddelde aanwezigheid in sloten en poelen afgenomen van 33 % in 1980-1981 naar 5 % in 2000. Het aantal vindplaatsen van alle soorten is achteruitgegaan. Mogelijke oorzaken zijn vermessing, verzilting en bestrijdingsmiddelen. Deze evolutie loopt ook parallel

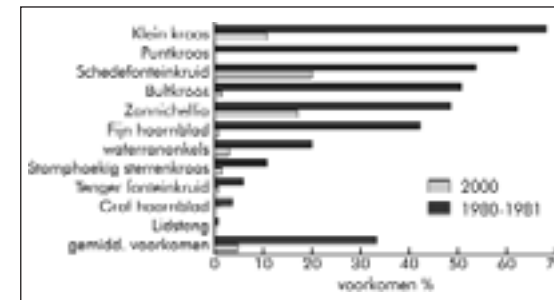

Hoe is het gesteld met de biotopen?

Plantensoorten in de verschillende biotopen.

Toestand van de plantensoorten (specialisten) in de verschillende biotopen.

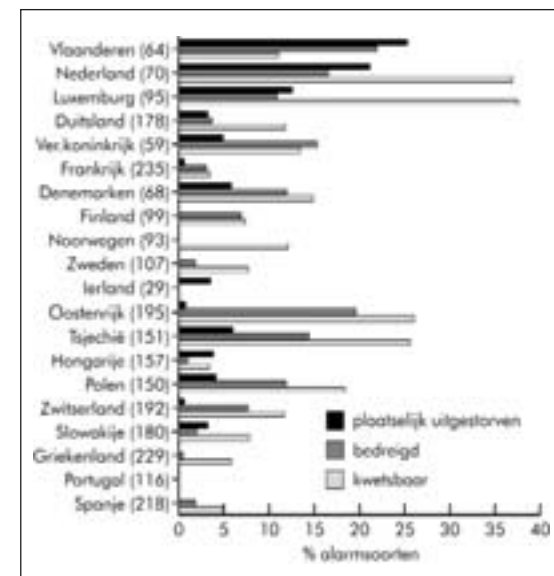

Vergelijking tussen het percentage sloottrajecten en veedrinkpoelen met waterplantensoorten in 1980-1981 en in 2000. Locatie: een vierkante kilometer in de Uitkerkse polder (Blankenberge). Bron: Vanhecke L. et al., in voorbereiding).

met het verlies van historisch permanente graslanden in de polders.

Vlinders sterven uit in Vlaanderen

De situatie van de vlinders in Vlaanderen is veruit het slechtst van alle Europese landen. Vlaanderen kent het grootste aantal uitgestorven soorten: 25 % van alle dagvlindersoorten die hier leefden, zijn verdwenen. Ook het aantal bedreigde soorten ligt het hoogst in Vlaanderen. De kritieke situatie houdt vooral verband met het verlies aan leefgebieden, zoals soortenrijke graslanden en lichtrijke bossen.

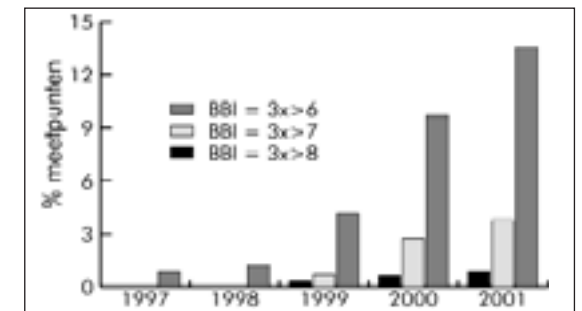
Vergelijking van de toestand van de dagvlinders in verschillende Europese landen. De getallen tussen haakjes geven aan hoeveel soorten er oorspronkelijk in het land waren. (Bron: van Swaay C.A.M. en Warren M.S., 1999).

Verstoringen

Oorzaken van de achteruitgang van de toestand van planten en dieren, biotopen en gebieden zijn onder andere vermessing, verzuring en versnippering.

Te veel voedingsstoffen in het water

Vermessing betekent de toename van concentraties voe-

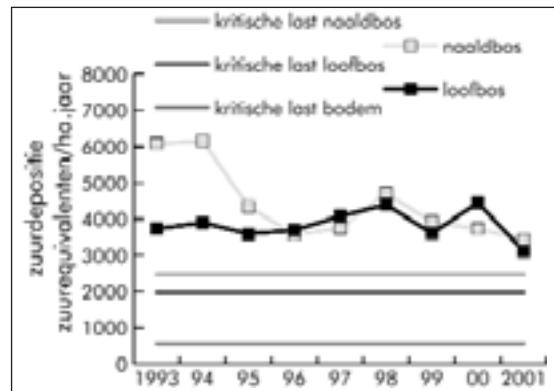

Aandeel meetpunten dat bij 3 opeenvolgende metingen een Belgische Biotische Indexwaarde van 7 of meer (op een maximum van 10) haalde. (Bron: Vlaamse Milieumaatschappij).

dingsstoffen in het milieu, vooral van stikstof en fosfor. Vermesting bedreigt niet alleen voedselarme natuur zoals heidegebieden maar ook de soortensamenstelling van voedselrijke ecosystemen vermindert. Alhoewel de gemiddelde waterkwaliteit verbeterd, blijft het aantal beken dat doorlopend een goede tot zeer goede kwaliteit behaalt zeer laag. Bovendien stelt men vast dat de toestand van de meest voedselarme waterlopen steeds verslechtert.

Verzuring blijft ernstig probleem

Evolutie van de zuurneerslag op 5 meetpunten van de intensieve opvolging van bossen (Wijnendale, Gontrode, Zoniën, Brasschaat en Ravels), in vergelijking met enkele kritische lasten. (Bron: De Schrijver A. et al., 2002).

De uitstoot van verzurende stoffen in Vlaanderen vermindert. De verzurende neerslag blijft wel te hoog voor veel soorten. Bij de meerderheid van de kwetsbare ecosystemen ligt de zuurneerslag hoger dan de kritische last (hoeveelheid neerslag die een ecosysteem lange tijd kan verdragen zonder schade).

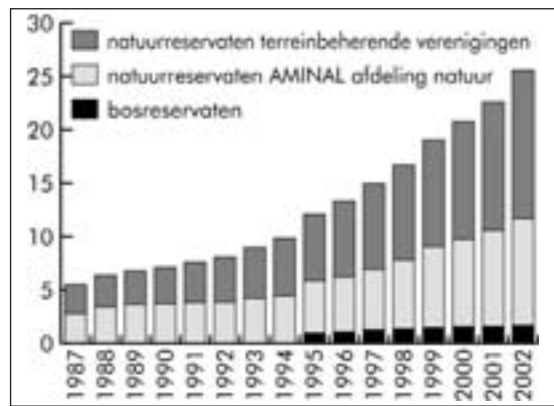
Versnipperde natuur

Het verkeerswegennet (wegen, spoorwegen, kanalen) snijdt op vele plaatsen door ecologisch belangrijke gebieden en veroorzaakt op vele plaatsen potentiële knelpunten voor de natuur. Populaties van planten en dieren geraken afgezonderd en kunnen uitsterven. Het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) met een oppervlakte van 125.000 hectare, heeft tot doel voor grotere eenheden natuur te zorgen. Het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON) (150.000 hectare natuurverwevingsgebied en een niet nader bepaalde oppervlakte natuurverbingsgebied) heeft tot doel de natuurkwaliteit van het landelijke gebied te verhogen en de nodige verbindingen tussen de grote eenheden natuur tot stand te brengen. In juni 2003 werd de eer-

ste 85.000 ha. Van het VEN principieel goedgekeurd door de Vlaamse regering. Hierin zitten alleen reeds bestaande planologische groengebieden. Deze eerste fase draagt dus nog niet bij aan de vorming van grotere eenheden. Deze kunnen pas worden gerealiseerd bij de tweede fase.

Bescherming en herstel

Reservaten, kernen van natuurbescherming en -herstel.

Verloop totale en gemiddelde oppervlakte natuur- en bosreservaat in Vlaanderen van 1987 tot 2002. (Bron: Instituut voor Natuurbehoud).

Op 1 januari 2003 telde Vlaanderen 809 natuur- en bosreservaten met een totale oppervlakte van 25.645 ha of 1.89 % van Vlaanderen. De natuurreservaten namen 23.975 ha voor hun rekening, de bosreservaten 1670 ha. Vlaanderen zit nog steeds ver onder het Europees gemiddelde van 4.8 % en van het internationale streefcijfer van 10 % van het grondgebied.

Draagvlak groeit

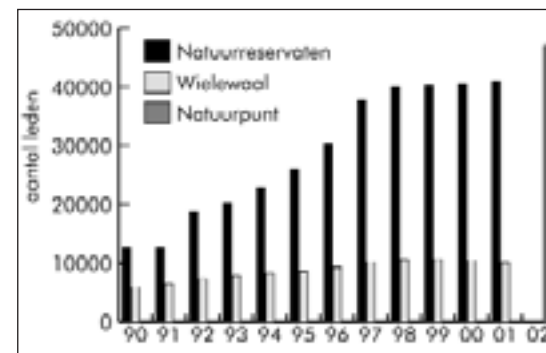
Onderzoekers polsten naar de actiebereidheid van de burgers voor de natuur. In 1996 was 35.5 % bereid om deel te nemen aan een optocht voor het behoud van natuurgebieden in Vlaanderen. In 2000 was dit gestegen tot 40.5 %. In een ander onderzoek werd de houding van 203 omwonenden en 182 recreanten tegenover 4 natuurreservaten onderzocht. De resultaten tonen aan dat die houding overwegend positief tot heel positief was.

Een andere indicator is de sterke toename in de jaren negentig van het ledenaantal van natuurverenigingen.

Goed nieuws uit de Vlaamse Ardennen: het Eeckhoutbos wordt natuurreservaat!

Jacques Vanheeuverswyn

Groei aantal leden natuurverenigingen. (Bron: Natuurpunt).

Conclusies

Bij een analyse van alle gegevens stelt men een schijnbare paradox vast. Nog nooit waren in Vlaanderen meer middelen en mensen beschikbaar voor natuurbehoud en natuurinrichting. En toch gaat het niet goed met onze natuur. Een aantal verklaringen voor deze tegenstelling kunnen nochtans gegeven worden. De inspanningen voor natuur in Vlaanderen zijn nog erg bescheiden in vergelijking met de ons omringende landen. Tastbare resultaten, wat betreft de oppervlakte van effectief beschermde en goed beheerde natuurterreinen zijn bij ons nog zeer beperkt in vergelijking met het Europees gemiddelde. Verschillende instrumenten uit het Natuurdecreet, dat pas begin 1998 in voege trad, worden nog niet of nauwelijks op het terrein toegepast. De milieudruk in het dichtbevolkte Vlaanderen is voor veel kwetsbare levensgemeenschappen nog steeds te hoog. Natuurbescherming in te kleine geïsoleerde natuurterreinen heeft weinig effect. We hebben aangesloten eenheden natuur nodig en daarvoor is het VEN tweede fase nodig.

De inzet van mensen en middelen steeg de laatste jaren maar we staan nog maar aan het begin van een lange en moeilijke weg. Om de beleidsdoelstellingen te halen moeten nog meer middelen gemobiliseerd worden. Ook de efficiëntie en de effectiviteit van de beleidsuitvoering moeten blijvend worden opgevolgd en geëvalueerd. Dit zal veel monitoring vergen. Het onderzoek naar een draagvlak voor natuurbehoud toont aan dat dit draagvlak én de vraag naar meer natuur veel groter zijn dan veel beleidsverantwoordelijken denken. De belangrijkste les uit het natuurrapport is dat het er nu op aankomt dit jonge natuurbeleid niet te fnuiken maar om integraal krachtig door te zetten en het beleid in een hogere versnelling te schakelen.

Bedankt, vrienden Natuurpunters, voor de goede respons op de actie 'Storten toegelaten' voor project 6085 van het Eeckhoutbos te Maarkedal.

De aankoop van 5,4 ha eikenbos was voor de kleine afdeling Vlaamse Ardennen een gewaagde onderneming: wij stonden immers maar bekend met 80 leden op het nationaal secretariaat te Mechelen. Uiteraard rekenden wij binnen het gewest Schelde-Leie op de solidariteit van vele leden en sympathisanten van Natuurpunt Gewest Schelde-Leie.

Bedankt vrienden: jullie hebben ons niet in de kou laten staan.

Op 1 december '03 was reeds € 6274 ontvangen aan fiscaal aftrekbaar giften, niettegenstaande terzelfdertijd de Werkgroep Bos t' Enname ook uitpakte met een fondsenwervingscampagne.

Ontzettend veel dank aan de 90 leden en sympathisanten die ons uit overal in Vlaanderen, ja zelfs vanuit Brussel, hebben gesteund.

Dit is uiteraard géén eindpunt: tal van vrienden beloofden me nog om voor het jaareinde ook hun gift te storten.

Op 1 mei 2004 worden al onze donateurs uitgenodigd om dit Eeckhoutbos te Maarke-Kerkem te bezoeken.

Omwille van de kwetsbaarheid zullen we een vroege morgenzangtocht, een voormiddagwandeling en een namiddagwandeling erheen organiseren. In Meander nr. 2/2004 vind je hierover de praktische uitnodiging. Ook nu kan je uiteraard nog je bijdrage leveren: de restfinanciering is immers zeker nog niet bijeen gescharreld. We durven hopen dat minstens nog honderd of meer personen even gul zullen zijn zodat we op de inwandeling eigenlijk kunnen zeggen: op dit waardevol eikenbos rusten geen afdelingsschulden meer...

Giften vanaf € 30 zijn fiscaal aftrekbaar. Doe je storting op rek. 293-0212075-88 van Natuurpunt, Kardinaal Mercierplein 1, 2800 Mechelen. Vermeld: project 6085, Eeckhoutbos, gemeente Maarkedal.

Bedankt en hou 1 mei vrij!

De Callemoeie, slaappleats van zilverreigers in de winter 2003.

Niko Van Wassenhove

Het is zondagnamiddag 19 januari 2003. Samen met Nico Geiregat en Eddy Van Den Abeele kijken we naar de 2 sneeuwwitte vogels die langzaam vliegen over de Callemoeie, een uitgestrekte waterplas aan de E17 in Nazareth. Ik kijk door mijn verrekijker en heb in één beeld een Kleine en Grote zilverreiger! Dit was het begin van talrijke waarnemingen van de vogels op hun winterslaappleats aan de Callemoeie.

De Kleine en Grote zilverreiger.

Beide soorten zijn witte vogels waarbij de Kleine zilverreiger half zo groot is als de Grote zilverreiger. In de winter heeft de Grote zilverreiger zwarte poten en tenen en een gele snavel. In de vlucht steken zijn poten zeer ver uit voorbij de staart. De Kleine zilverreiger daarentegen heeft zwarte poten met scherp contrastende gele tenen en een zwarte snavel.

zilverreigers

foto: Nico Geiregat

Beiden zijn koloniebroeders aan ondiepe meren en broeden zowel in rietkragen als in struiken en bomen. Zilverreigers broeden soms samen met andere soorten. Zo was er in 2002 een gemengde kolonie van Lepelaars, Grote zilverreigers en Blauwe reigers in de Oostvaardersplassen in Nederland.

Van waar komen deze zilverreigers?

Wat betreft de **Grote zilverreiger** zien we in bijna gans Europa een duidelijke toename. Zo broedde

deze vogel nog niet in Nederland in de jaren '70. In 1998 hadden ze daar 1 broedgeval, een aantal dat steeg naar 11 in 2000 en in 2002 waren er reeds 50 koppels. De aanwezigheid hangt wel sterk af van plaatselijk gunstige foerageermogelijkheden. Zo heeft deze visuele jager helder water nodig om te jagen. Dit is één van de karakteristieken van het water van de Callemoeie met zijn doorzicht van 6 meter.

De **Kleine zilverreiger** is bezig aan een duidelijke noordwaartse opmars. Langs de Frans-Atlantische kust steeg het aantal broedparen gedurende de periode 1983-1993 tot 400 paren, verspreid over 16 kolonies. In Normandië groeide het aantal koppels van 9 naar 120 in de periode 1993-1997! De najaarspopulatie langs de Normandische kust werd in 1995 op 1000 vogels geschat. In 1997 werd het eerste broedgeval in Ierland vastgesteld en er broedden in datzelfde jaar 5 koppels in Engeland. In Nederland steeg het aantal koppels van 5 in 1998 tot 22 paren in 2001.

De Kleine en Grote zilverreiger in de winter.

Beide soorten verspreiden zich na het broeden. Bij de Kleine zilverreiger is deze verplaatsing duidelijk noordwaarts gericht terwijl bij de Grote zilverreiger de dispersie veel meer in verschillende richtingen verloopt. Zo zijn er in Nederland in augustus dubbel zo veel waarnemingen van de Kleine zilverreiger dan in juli. Het Deltagebied is het belangrijkste gebied en herbergt 2/3 van de vogels tijdens het najaar. Zo werden 14 Kleine zilverreigers geteld in december 2002 aan de Braakman (Zeeuws Vlaanderen). Het wegtrekken van de Kleine zilverreiger in de winter is duidelijker dan bij de Grote zilverreiger. Van die soort zouden maar een 10 % van de vogels die in augustus aanwezig waren, ook blijven overwinteren. Tijdens de late winter van 2003 waren aan de Callemoeie steeds maar 1 Kleine zilverreiger en maximum 4 Grote zilverreigers aanwezig.

De Grote zilverreiger overwintert grotendeels in Noord-Afrika en het Middellandse zeegebied. Maar meer en meer vogels blijven overwinteren in hun broedgebieden of blijven in West-Europa en maken omzwervingen gedurende de winter. Zo zouden de Nederlandse broedvogels gedeeltelijke standvogels zijn die in de winter worden aangevuld met vogels van elders. Er verbleven in Nederland midden de jaren negentig maandelijks gemiddeld een 20 tal vogels gedurende de winter terwijl dit in november 2000 al gestegen was tot meer dan 100 vogels.

De verspreidingskaartjes van de twee populairste Europese

SL: afdeling Schelde-Leie

SV: afdeling Scheldevallei

VA: afdeling Vlaamse Ardennen

RO: afdeling Ronse

ZV: afdeling Zwalmvallei

VWG: Vogelwerkgroep (vroeger WVO)

PWG: Plantenwerkgroep regio Schelde-Leie

NWB: Nationale Werkgroep Botanie

IWG: Insectenwerkgroep Schelde-Leie-Zwalmvallei

ZWG: Zoogdierenwerkgroep

SOW: Stichting Omer Wattez

JNM: Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming

Donderdag 8 januari 2004

IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep

"Lampyris" bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel.

055/21.01.37. Aanvang om 19u30. Einde 22u30.

Nieuwjaarsvergadering met bekijken van de invertebratenliteratuur in de bib van Anne.

Zondag 11 januari 2004

SL+SV+VA+RO: Nieuwjaarswandeling te Zingem.

Gids: Jacques Vanheeuverswyn, tel. 09/324.09.42. Samenkomst om 14u00 aan de kerk van Asper. Natuurwandeling in het licht van het Landinrichtingsproject te Zingem. Einde omstreeks 17u00. Nadien is er nog een gezellig samenzijn met belegde broodjes aangeboden door het bestuur van Natuurpunt regio Schelde-Leie in het Parochiehuis, Hulstraat 27 te Asper (50 meter van de kerk van Asper).

ZV: Winterse voormiddagsuitstap naar Harchies. Gids: Roger D'Homme tel. 055/42.37.73. Vertrek om 7u30 aan de kerk van Nederbrakel (Brakel). Kennismaking met het winterse Harchies. Ontstaan en geschiedenis van het natuurgebied. Observatie van overwinterende (water)vogels. Terug in Brakel rond 13u. Meebrengen: laarzen, warme kledij. Eventueel vogelgidsen, verrekijker of telescoop.

Woensdag 14 januari 2004

VWG: Vergadering van de Werkgroep Vogels in het

Stedelijk Centrum te Heurne, o.l.v. Davy Degroote, tel.

0479/73.61.37. Aanvang om 20u. Einde om 22u30.

Hoofddoel: lesmoment over de in België voorkomende gorzen door Nico Geiregat. Aansluitend bekijken van enige dia's van Gerard Mornie over gorzen. Determinatie van enige probleemvogels gefotografeerd in 2003. Nieuwsjaardrink.

Vrijdag 16 januari 2004

ZV: Algemene vergadering Natuurpunt.Zwalmvallei.

Inlichtingen: Johan Cosijn tel. 055/30.98.10 of Karsten Mainz tel. 09/360.00.02. Begin om 20u00 in de grote zaal van café Meileken, Stationsplein 9, Zottegem. Alle geïnteresseerde leden zijn welkom op de jaarlijkse algemene vergadering van onze afdeling. Het programma voorziet onder meer een overzicht van onze activiteiten in het voorbije jaar, een vooruitblik op 2004 en de benoeming van het nieuwe bestuur. Na de vergadering is een verrassing voorzien. Nadien is er tijd voor een gezellige babbel.

Zaterdag 17 januari 2004

VA: Beheerswerken in het Reygersbosch te Zulzeke.

o.l.v. Filip Keirse, tel. 055/38.78.83. Afspraak om 9u00 aan de kerk van Zulzeke. Einde om 16u. Bedoeling is de takken van 15 reeds geknotte wilgen te verzagen. Het brandhout wordt onder de geïnteresseerde deelnemers verdeeld. Met de fijnere takken wordt een houtmijt gemaakt waarin verschillende dieren als Egel, Hermelijn, Wezel of Bunzing zich thuis voelen.

Onder de middag eten we onze boterhammen op in een café aan de kerk van Zulzeke. Ook wie slechts een halve dag of een paar uurtjes wenst mee te werken is van harte welkom.

Aansluiten in de namiddag is mogelijk om 13u30 aan de kerk van Zulzeke. Meebrengen: werkhandschoenen, laarzen, handzaag of kettingzaag, kapmes, picknick.

Zaterdag 17 en zondag 18 januari 2004

VWG: Internationale watervogeltellingen in de gehele regio. Een ideale gelegenheid om je kennis van de watervogels aan te scherpen. Er wordt op diverse plaatsen geteld door lokale tellers. Wie eens wil aanpakken kan dit telefonisch regelen via onze regionale coördinator, Koen De Witte, tel. 09/384.98.74 of 0499/41.22.94 die je in contact kan brengen met de lokale tellers, om plaats en uur af te spreken.

Zondag 18 januari 2004

VWG+KZ: Vogelobservatie in de Scheldevallei te

Zingem. Gids: Jacques Vanheeuverswyn, tel. 09/324.09.42.

Samenkomst om 9u aan de Scheldebrug (kant Zingem). Vooral bedoeld om als beginnening de eendensoorten en andere overwinterende vogelsoorten beter te leren kennen. Einde om 12u. Meebrengen: laarzen, verrekijker (eventueel telescoop), vogelgidsen.

Donderdag 22 januari 2004

IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep

"Lampyris" bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel.

055/21.01.37. Aanvang om 19u30. Einde 22u30. Thema van deze avond: Meerpotigen (Duizendpoten, Miljoenpoten en Pissebedden) door Ronny De Clercq.

Zaterdag 24 januari 2004

VA: Beheerswerken in het Reygersbosch te Zulzeke

o.l.v. Filip Keirse, tel. 055/38.78.83. Afspraak om 9u aan de kerk van Zulzeke. Einde om 16u. Zie 17 januari 2004

ZV:Ledenfeest van Natuurpunt.Zwalmvallei

Inlichtingen: Vincent Decroock tel. 055/21.65.31. Samenkomst om 19u30 in 't Oud Kloosterke, Brouwerijstraat 4 te Dikkele (Zwalm). Feestelijke Italiaans geïnspireerde maaltijd gevolgd door een gezellig samenzijn. Inschrijven doe je door allereerst telefonisch contact op te nemen met Vincent Decroock en vervolgens € 32 per persoon (kinderen onder 11 jaar betalen € 18) over te schrijven op rekeningnummer 001-3426660-17 van Natuurpunt Zwalmvallei, Langemunte 66, 9570 Lierde met vermelding "Ledenfeest + aantal personen" en dit alles vóór 17/01/2004. Let wel, het aantal plaatsen is beperkt!

Zondag 25 januari 2004

VA: Familiale natuurwandeling naar Harchies

(Henegouwen). Gids: Willy Aelvoet, tel. 055/31.67.30.

Samenkomst om 14u aan het station te Ronse. Einde omstreeks 17u. Observatie van overwinterende watervogels in dit moeras-sengebied. Meebrengen: laarzen, verrekijker (evt. telescoop), vogelgidsen, warme kledij.

Zaterdag 31 januari 2004

SV: Diavoordracht over de natuur in Cyprus door

Gerard Mornie. Zoals gewoonlijk bij Gerard mogen we ons verwachten aan prachtige landschappen, mediterrane flora en uiteraard unieke vogelbeelden! Aanvang om 20u stipt in Zaal "Amigo" (vroeger Stedelijk Centrum) bij de kerk te Heurne. Einde omstreeks 22u30. Inkom € 2,50 (max. € 5 per gezin).

Zondag 1 februari 2004

ZV: Daguitstap naar Zeeland. Waarneming van overwinterende watervogels. Gids: Frank De Waele tel. 055/42.78.40. Vertrek om 7u op de markt van Zottegem. Vervoer met eigen wagen (kostendelend samenrijden). De route loopt langs de gloednieuwe Scheldetunnel. Waarneming van overwinterende watervogels in Zeeland. Einde rond 18u. Meebrengen: laarzen, warme kledij en picknick. Een vogelgids, verrekijker en/of teles-

coop kunnen nuttig zijn.

■ **ZV Eekhoorn cursus: Leer eekhoorns tellen!**
Verantwoordelijke: Koen Van Den Berge tel. 055/42.83.90.
Begin om 9u ten huize van Koen Van Den Berge, Breedstraat 4, 9660 Everbeek - Brakel. Wil je meewerken aan het eekhoorn-project? Ben je geboeid door de eekhoorns in je tuin? Wil je weten hoe het met de eekhoornpopulatie in je natuurgebied is gesteld? Wil je meer weten over de levenswijze van de eekhoorn? Wil je leren hoe je een eekhoornnest van een ekster- of roofvogelnest kan onderscheiden? Of wil je uittesten of ook jij eekhoornharen kan verzamelen met een haarval? Tijdens de cursus worden de methodes (nesttellingen, ophangen haarvalen) van het eekhoornproject uitgelegd en al je vragen over eekhoorns beantwoord. De cursus houdt in dat er 1 à 1.30 u theorie wordt gegeven, gevolgd door een wandeling in de Everbeekse bossen op zoek naar eekhoornnesten en andere eekhoorn-sporen. De cursus wordt gegeven door Goedele Verbeylen. Einde rond 12u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel.

■ **VWG+SV: Winterwandeling in de Wortegemse Spitaelsbossen (Ransuilen?).** Gids: Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91. Samenkomst om 16u aan café 't Stokerijtje, op de baan Wortegem-Waregem. Eind december was de roestplaats nog verlaten. Einde om 19u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, vogelgidsen.

Donderdag 5 februari 2004

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep "Lampyris"** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/21.01.37. Aanvang om 19u30. Einde om 22u30. Thema van deze avond: Inventarisatie, stap voor stap.

Zondag 8 februari 2004

■ **ZV: Winterwandeling in Sint-Kornelis-Horebeke.** Gids: Filip Hebbrecht tel. 055/49.55.63. Vertrek om 9u30 aan de kerk van Sint-Kornelis-Horebeke (Horebeke). Genieten van een dosis frisse lucht en van de natuur langs de veldwegels van Horebeke en in de Perlinkbeekvallei. Einde rond 12u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, warme kledij.

■ **SL: Familiale natuurwandeling in de Spitaelsbossen en Oud-Moregemwoud te Wortegem-Petegem.** Gids: Lieven Kinds, tel. 09/383.71.39. Samenkomst om 14u aan café 't Stokerijtje, op de baan Wortegem-Waregem. Aandacht voor boscologie en -beheer. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, warme kledij.

Vrijdag 13 februari

■ **ZV: Thema-avond rond marterachtigen.**
Spreker: Koen Van Den Berge tel. 055/42.83.90. Afspraak om 20u in de grote zaal van café Meileken, Stationsplein 9, Zottegem. In de voorbije jaren verwierf Koen Van Den Berge een stevige reputatie in het onderzoek naar vossen. Intussen spiist zijn aandacht zich echter toe op de marterachtigen in onze streken. Met behulp van diamateriaal geeft hij een uiteenzetting over verspreiding en ecologie van deze kleine predatoren. Ook de onderzoeksmethoden zelf komen uitgebreid aan bod. Inkom: € 2,50 (max. € 5 per gezin). Einde om 22u30.

Zaterdag 14 februari 2004

■ **VWG+VA: Bosuilenwandeling op de Kluisberg te Ruien.** Gidsen: Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91 en Willy Aelvoet, tel. 055/31.67.30. Samenkomst om 16u30 op de parking van de zwemkom "Kluisbos". Na een inleiding over leef- en voedingswijze van de Bosuil worden de rustende Bosuilen opgezocht en bewonderd met verrekijker of telescoop. Bij valavond horen we de typische Bosuilenroep. Einde om 19u30. Meebrengen: laarzen, verrekij-

ker, vogelgidsen, evt. zaklamp.

■ **VA: Kijken naar sterren en sterrenbeelden op de Kluisberg te Ruien, aansluitend bij vorige tocht.** Gids: Gunther Groenez, tel. 0486/16.74.30. Samenkomst om 19u30 op de parking van de zwemkom "Kluisbos". Einde om 21u30. Dit wordt een heruitgave van het sterrenkijken van twee jaren terug, dat zoveel succes had. Deze activiteit sluit naadloos aan bij de Bosuilentocht maar gaat enkel door als de weersomstandigheden het toelaten (heldere hemel, enkele wolkjes kunnen geen kwaad; maar statistisch gezien is februari de maand met de meeste heldere nachten). Indien je twijfelt of deze activiteit wel zal kunnen doorgaan, kan je altijd bellen in de loop van de dag (tot 15u30) naar Gunther. Het best is gewoon reeds mee te wandelen vanaf 16u30 voor de bosuilen, maar je kan ook aansluiten om 19u30. Meebrengen: warme kledij, goed schoeisel, verrekijker, eventueel telescoop.

Zaterdag 14 en zondag 15 februari 2004

■ **VWG: Internationale watervogeltellingen in de gehele regio.** Een ideale gelegenheid om je kennis van de watervogels aan te scherpen. Er wordt op diverse plaatsen geteld door lokale tellers. Wie eens wil aanpakken kan dit telefonisch regelen via onze regionale coördinator, Koen De Witte, tel. 09/384.98.74 of 0499/41.22.94 die je in contact kan brengen met de lokale tellers, om plaats en uur af te spreken.

Zondag 15 februari 2004

■ **VWG+KZ: Vogelobservatie in de Scheldevallei te Zingem.** Gids: Jacques Vanheuveerswyn, tel. 09/324.09.42. Samenkomst om 9u aan de Scheldebrug (kant Zingem). Vooral bedoeld om als beginneling de eendensoorten en andere overwinterende vogelsoorten beter te leren kennen. Einde om 12u. Meebrengen: laarzen, verrekijker (eventueel telescoop), vogelgidsen.

■ **ZV: Winterlandschapswandeling in Everbeek-Beneden.** Gids: Roger D'Homme tel. 055/42.37.73. Vertrek om 14u aan de kerk van Everbeek-Beneden (Brakel). Winterwandeling door het kleinschalige cultuurlandschap van Everbeek-Beneden. Aandacht voor het belang van kleine landschapselementen. Einde rond 17u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, warme kledij. Een verrekijker en veldgidsen kunnen nuttig zijn.

Donderdag 19 februari 2004

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep "Lampyris"** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/21.01.37. Aanvang om 19u30. Einde 22u30. Thema van deze avond: determinatie van excursie-exemplaren.

Vrijdag 20 februari 2004

■ **SOW-Maarkedal "geschiedenis, heden en toekomst van de "trage wegen"** om 20u00 in de Parochiezaal van Etikhove. Avond met toelichting aan de hand van lichtprojecties door de heer Paul Maes, ondervoorzitter van de VZW Trage Wegen. Inkom gratis.

Zondag 22 februari 2004

■ **ZV: 11de LENTEMAALTIJD: sponsormaaltnijd ten bate van de natuur** in zaal "De Bevegense Vijvers" te Zottegem van 11u00 tot 14u30. Zie ook p. 4 van de wikkkel. Menukeuze: vlees, vis of vegetarisch. Kaarten aan € 12 voor volwassenen en € 7 voor kinderen. Inlichtingen: Johan Cosijn tel. 055/30.98.10

■ **VWG+SL: Observatie van overwinterende watervogels in het Molsbroekreservaat te Lokeren.** Gids: De Spiegeleir Patrick, tel. 09/348.83.18. Begeleidende gids: Gunther Groenez, tel. 0486/16.74.30 Samenkomst om 14u aan de kerk van Eke, of om 14u45 aan het bezoekerscentrum van het

reservaat. Einde omstreeks 17u30. Meebrengen: laarzen, verrekijker, telescoop, vogelgidsen, warme kledij.

Zaterdag 28 februari 2004

■ **SL+SV+VA: Ledenfeest met Algemene Vergadering (AV) en etentje en natuurquiz in het Parochiehuis, Hulstraat 27 te 9890 Asper** (100m van de kerk). Om 19u (gratis) aperitief. Aansluitend kaas- en wijnavond. Inschrijven door betaling van € 10 per persoon (€ 6 kinderen onder 12j.) op reknr. 891-2540218-89 van Natuurpunt Vlaamse Ardennen met vermelding van "ledenfeest" en aantal personen. Inschrijven vóór 15 feb. 2004. De samenstellers van de natuurquiz hebben beloofd er opnieuw een boeiende en tegelijk leerrijke activiteit van te maken met gevarieerde opdrachten. Voor de eerste drie is een prijs voorzien.

Zondag 29 februari 2004

■ **RO: Familiale landschapswandeling vanuit Louise-Marie naar Koekamer.** Gids: Eddy Saveyn, tel. 09/380.03.00. Samenkomst om 14u aan de kerk van Louise Marie. Aandacht voor de prille lenteverschijnselen. Afsluiter van de Krokusvakantie. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen, verrekijker.

Donderdag 4 maart 2004

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep "Lampyris"** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/21.01.37. Aanvang om 19u30. Einde 22u30. Thema van deze avond: Waterslakken (Jo Packet).

Zaterdag 6 maart 2004

Stichting Omer Wattez en Natuurpunt stellen voor:

Klavertje-vier-wandeling in Kluisbergen zaterdag 6 maart 2004

"Trage Wegenwandeling" o.a. langs de rustbank van Ulrich Libbrecht, de stichter-erevoorzitter van de Stichting Omer Wattez.

Samenkomst om 14u aan het lokaal "Krdju" in de Ter Boekerstraat 15 te Kwaremont

Keuze uit vier begeleide trajecten met diverse thema's: **geologie, planten, landschap, natuurbeheer.**

Gidsen: Marie-Christine Gottigny, Karel De Waele, Filip Keirse en Norbert Desmet.

Nadien wordt een **drankje aangeboden** door de Stichting Omer Wattez. Gelegenheid tot **nakaarten met taart en boerenboterhammen. Muzikale omlijsting met folkmuziek.**

Meebrengen: verrekijker. Sommige veldwegen zijn erg modderig. Laarzen en een draagzak voor kinderen i.p.v. een buggy zijn dus aanbevolen!

Zondag 7 maart 2004

■ **SL: Sneeuwklokjeswandeling in de Everbeekse bossen.** Gids Paul Geeroms, tel. 09/282.24.08. Samenkomst om 14u aan de kerk van Everbeek-Boven. Aandacht voor eerste lenteverschijnselen, herkennen van bomen en struiken in de winter, kleine landschapselementen. Einde omstreeks 17u. Meebrengen : laarzen, verrekijker, bomengids.

Woensdag 10 maart 2004

■ **VWG: Vergadering van de Werkgroep Vogels in het Stedelijk Centrum te Heurne, o.l.v. Davy Degroote, tel. 0479/73.61.37.**

Aanvang om 20u. Einde om 22u30. De vergadering, waarop allerlei items waarbij de VWG betrokken is (Watervogeltellingen, Broedvogelatlas, Fenologie,...) besproken worden, wordt besloten met een korte vogelquiz - meestal met dia's van Gerard Mornie - waarbij men leerrijke details die van belang zijn bij vogeldeterminatie becommentarieert.

Zaterdag 13 en zondag 14 maart 2004

■ **VWG: Internationale watervogeltellingen in de gehele regio.** Een ideale gelegenheid om je kennis van de watervogels aan te scherpen. Er wordt op diverse plaatsen geteld door lokale tellers. Wie eens wil aanpakken kan dit telefonisch regelen via onze regionale coördinator, Koen De Witte, tel. 09/384.98.74 of 0499/41.22.94 die je in contact kan brengen met de lokale tellers, om plaats en uur af te spreken.

Zondag 14 maart 2004

■ **SL+KZ: Familiale natuurwandeling vanuit de Kaaihoeve te Meilegem.** Gids Mark Alderweireldt, tel.055/49.67.96. Samenkomst om 14u aan de Kaaihoeve, Oude Scheldestraat 16 te Meilegem. Aandacht de natuurinrichtingswerken rond de Kaaihoeve en in de Grootmeers te Zingem. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, veldgidsen.

■ **ZV: Grensoverschrijdende landschapswandeling in en rond Everbeek.** Gids: Roger D'Homme tel. 055/42.37.73. Vertrek om 14u aan de kerk van Everbeek-Boven - Brakel. Wandeling met aandacht voor flora en fauna in het typische kleinschalige cultuurlandschap van de Vlaamse Ardennen. Einde rond 17u. Meebrengen: laarzen of stevige wandelschoenen.

Donderdag 18 maart 2004

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep "Lampyris"** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/21.01.37. Aanvang om 19u30. Einde 22u30. Thema van deze avond: Waterslakken (Ronny De Clercq).

Zondag 21 maart 2004

■ **VA: Familiale dagtocht naar de streek van Clairmarais (Frankrijk, regio Nord-Pas de Calais)** Gids: Wim Packet, tel. 058/28.94.20. Begeleidende gids: Filip Keirse, tel. 055/38.78.83. Samenkomst om 7u45 aan de kerk van Kruishoutem. Kostendelend rijden. In de voormiddag wandelen we van 10u tot 12u30 in het bocagelandschap rond Bysscheure, het brondorp van de Ilzer. We eten onze meegebrachte picknick op in een plaatselijk café waar de picon niet te versmaden is. In de namiddag rijden we richting Clairmarais. We wandelen in het moerasgebied en in het bos rond Clairmarais. Einde omstreeks 17u30. Meebrengen: picknick, laarzen, veldgidsen, verrekijker.

Zondag 28 maart 2004

■ **VWG+RO: Vroegemorgenzangtocht in het Muziekbos te Ronse.** Gidsen: Wim Jourquin, tel.055/21.70.75. en Filip Keirse, tel. 055/38.78.83. Samenkomst om 6u30 aan de kerk van Louise-Marie. We luisteren en genieten van de vogelzang van de eerste boodschappers van de lente. In dit deel van de lente zijn lang niet alle soorten vogels terug van het verre Zuiden. Ideaal dus voor de beginnende vogelliefhebber om kennis te maken met een paar vogelwijsjes. Einde om 9u30. Meebrengen: laarzen, verrekijker, vogelgids.

■ **SL: Familiale landschapswandeling naar het Kordaalbos en het Kasteelpark te Nokere.** Gids: Lieven Kinds, tel. 09/383.71.39. Samenkomst om 14u aan de kerk van Nokere. Einde om 17u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, veldgidsen.

■ **ZV: Lentewandeling in het natuurgebied**

Munkbosbeekvallei. Gids: Nele Deleebeeck tel. 09/269.0171. Vertrek om 14u aan de kerk van Beerlegem - Zwalm. Kennismaking met het natuurgebied Munkbosbeekvallei. Lentewandeling met onder meer aandacht voor de voorjaarsflora. Einde rond 17u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel.

Donderdag 1 april 2004

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep**

"Lampyris" bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/21.01.37. Aanvang om 19u30. Einde om 22u30. Thema van deze avond: Inventarisatie, stap voor stap.

Zaterdag 3 april 2004

■ **NWB: Plantenstudiedag in het Hallerbos.** Gids: Chris De Caluwé, tel. 02/361.60.54. Samenkomst om 9u aan de kerk van Essenbeek (bij Halle). Einde om 17u. Op zoek naar de sche-degeelster, maar ook de ganse dag inventarisatie van één km², waarbij dus ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loop, flora's, lunchpakket met drank. Botanisten van onze regio kunnen voor kostendelend vervoer contact nemen met Karel De Waele (tel. 09/386.45.60).

Zondag 4 april 2004

■ **VWG+VA: Familiale natuurwandeling in de Kalkense Meersen.** Gids: Rudi Clinckspoor, tel. 09/369.94.13. Begeleidende gids: Filip Keirse, tel. 055/38.78.83. Samenkomst om 14u aan de kerk te Eke. Kostendelend rijden tot aan het gemeentehuis van Schellebelle waar we omstreeks 14u30 vertrekken. We steken de Schelde over met de veerboot zodat we in het gehucht Aard terecht komen. We gaan op zoek naar de balt-sende Grutto's, eendensoorten en andere watervogels. Einde omstreeks 17u30. Meebrengen: laarzen, verrekijker, evt. teles-coop, vogelgidsen. Er wordt ter plaatse een bijdrage van € 2 per volwassene gevraagd en max. € 5 per gezin om het aankoop-project "Kalkense Meersen" verder uit te bouwen.

Zaterdag 10 tot 17 april 2004

■ **SL: Reis naar Lesbos.** Reisbegeleiders: Dirk Raes en Jacques Vanheuveerswyn. Voor inlichtingen neem je contact op met Jacques op tel. 09/324.09.42. VOLZET !

Zondag 11 april 2004

■ **RO: Paaseierenwandeling in het Bois Joly te Ronse.**

Gids: Roland Drieghe, tel. 055/21.86.54. Samenkomst om 10u aan het kerkhof te Ronse, kant Hogerluchtstraat. Speciaal voor onze jonge gezinnen gaan we op zoek naar de eieren die de paashaas in het Bois Joly heeft achter-gelaten. Einde omstreeks 12u. Meebrengen: laarzen, verrekijker (om de paaseieren vlug te vinden), plastic zakje.

■ **ZV: Voorjaarswandeling in het natuurgebied**

Middenloop-Zwalm, deel Boterhoek. Gids: Patrick Rouckhout tel. 09/360.57.57. Vertrek om 14u aan de Boembekemolen in de Boembeekstraat te Michelbeke - Brakel. Uitstap met het Buurtcomité Velzeke. Kennismaking met het natuurgebied Middenloop-Zwalm, deelgebied Boterhoek. Familiewandeling met aandacht voor de ontwakende flora en fauna. Einde rond 17u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel.

Vrijdag 16 april 2004

■ **VA: Cursus vleermuizen deel 1.** Lesgever: Pieter Blondé, tel. 0485/55.12.20. Samenkomst om 19u30 in zaal Amigo (vroeger Stedelijk Centrum) bij de kerk te Heurne. Einde om 22u30. Zie aparte aankondiging op blz. 22. Deze cursus bestaat uit 3 delen : 2 theorieavonden en 1 excursieavond (zie ook 23 en 30 april). Aan deze cursus kun je deelnemen door je naam en adres door te geven aan Filip Keirse, tel. 055/38.78.83, e-

mail filip.keirse@pi.be en tezelfdertijd € 5 over te schrijven op reknr. 891-2540218-89 van Natuurpunt Vlaamse Ardennen, p.a.B.P. Ceuterickstraat 18 te Asper. Studenten en JNM-leden betalen € 2,5; niet-leden betalen € 7,5.

Zaterdag 17 april 2004

■ **NWB: Plantenstudiedag in de Maarkebeekvallei en één van de Longkruidbosjes.** Gids: Karel De Waele, tel.

09/386.45.60. Samenkomst om 9u aan de kerk van Etikhove. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok E2-38-24, waarbij ook het gebruik van verschillende planten-boeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loop, flora's, lunchpakket met drank. Botanisten van onze regio kunnen voor kostendelend vervoer contact nemen met Karel De Waele (tel. 09/386.45.60).

Zondag 18 april 2004

■ **SL: Vroegemorgenzangtocht in het Lozerbos.** Gids: André Wandels, tel. 09/383.66.25. Samenkomst om 7u aan de kerk van Lozere. Ideaal voor de beginnende vogelliefhebber die naar vogels luistert. Einde omstreeks 10u.

■ **ZV: Lentewandeling in het Burreken.** Gids: Filip Hebbrecht tel. 055/49.55.63. Vertrek om 9u30 aan het pleintje op het Perreveld (ter hoogte van nr. 14) te Zegelsem (Brakel). Wandeling met speciale aandacht voor de voorjaarsflora in het natuurgebied. Einde om 12u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel.

■ **IWG: Excursie invertebraten in het Burreken.** Gids: Ronny Declercq tel. 055/45.63.42. Samenkomst om 14u aan het pleintje op het Perreveld (ter hoogte van nr. 14) te Zegelsem. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen, loeie, insectengid-sen, insectennet, ev. laken.

Vrijdag 23 april 2004

■ **VA: Cursus vleermuizen deel 2.** Lesgever: Pieter Blondé, tel. 0485/55.12.20. Samenkomst om 19u30 in zaal Amigo (vroeger Stedelijk Centrum) bij de kerk te Heurne. Einde om 22u30. Zie ook 16 april en op blz. 22.

Zaterdag 24 april 2004

■ **VA+PWG: Studie van de voorjaarsflora in de Vlaamse Ardennen, deel 1:** het Ingelbos te Kluisbergen. Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 14u aan de Hotondmolen, Zandstraat 4 te Kluisbergen. Einde om 17u. De ganse namiddag studie van de volledi-ge flora in km² E2-47-44, waarbij diverse determinatiewer-ken gebruikt worden en aldus verschillende velddetermina-tiekenmerken van de voorjaarsflora, die uiteraard speciale aandacht krijgt, aangeleerd worden. Ook voor geïnteres-seerde beginners. Meebrengen: laarzen, loop, flora's.

Zondag 25 april 2004

■ **SL+SV+VA+RO+ZV: Deelname aan de natuurbewe-gingsdag te Mechelen.** Centrale milieuhappening voor alle (actieve) leden van de gewestelijke en regionale natuur-en milieuverenigingen. Plaats van het gebeuren zijn het pro-vinciaal domein De Nekker en het natuurgebied het Mechels Broek te Mechelen. Er wordt verzameld achter een geza-menlijk platform voor echte welvaart en achter een duidelijk natuur- en milieuprogramma. Verder staan op het program-ma natuur- en milieuwandelingen met politici, workshops met BV's, kinderanimatie, planten- en zadenruilbeurs, thea-ter, fietstochten, wandelingen door natuurdomein Mechels Broek, energie-spelen, spandoeken schilderen, muziekoptre-dens en boottochten en een slotactie red de aarde. Natuurpunt zorgt voor bussen vanuit gans Vlaanderen naar Mechelen. Meer info hierover vind je in Natuur.blad.

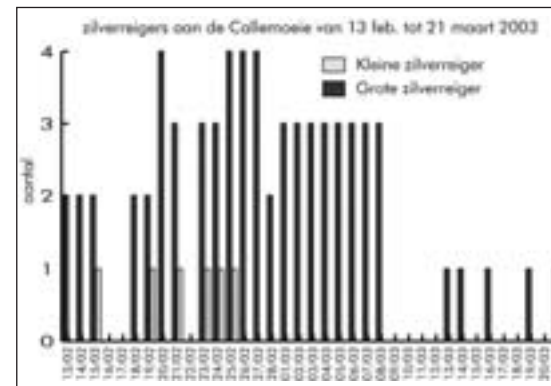
vogelgidsen, de Vogelgids van Europa van ANWB en Vogels van Europa van Thieme, lijken dus wat betreft de zil-verreigers sinds een paar jaar verouderd. Dit voor zowel de aanduiding van broedgebieden als van de wintergebie-den.

De evolutie, huidige situatie en andere slaap-plaatsen in Vlaanderen.

In 1995 broedden 5 paar Kleine zilverreigers in Vlaanderen. Er was wat discussie over deze broedgevallen, deze broedgevallen, daar ze zich allemaal in en rond het Zwin bevonden waar Kleine zilverreigers in kooien leven. Maar deze broedgevallen passen volledig in het plaatje van de noordwaartse expansie van deze vogel. In 2002 waren er 8 koppels in het Zwin. De belangrijkste wintergebieden voor de Kleine zilverreiger liggen dan ook aan de Oostkust en wel in Lissewege en Knokke-Zwin waar er respectievelijk 69 en 34 vogels geteld werden in het weekend van 16/17 december 2001. In november 2002 waren de maxima 38 te Lissewege en 35 te Knokke en op 8 november 2003 waren er 60 en 25 vogels aanwezig.

In de winter van 2001/2002 werden op 37 plaatsen in Vlaanderen Grote zilverreigers genoteerd. Het belangrijk-ste gebied is Zonhoven (Wijvenheide en Terdonck) met een maximum van 15 vogels in elk gebied in december 2001. Op 24 november 2002 was er een groep van 34 aanwe-zig te Wijvenheide en in november 2003 waren er in het Vijvercomplex Limburg 49 vogels. Ter vergelijking: bij de watervogeltellingen van 1997/1998 werden maximaal 10 Kleine zilverreigers geteld in het Zwin en zag men niet meer dan 2 Grote zilverreigers in gans Vlaanderen, dit alles op maandbasis.

In het boek 'Zijn er nog vogels' van Luc Menschaert van 1991 staan er 7 waarnemingen van Kleine zilverreiger in de rubriek zeldzame waarnemingen. Er waren toen nog geen waarnemingen genoteerd van de Grote zilverreiger. De vogeldatabank van de afdeling Schelde-Leie telt voor de winter 2003 (januari tot en met maart 2003) voor de Kleine en Grote zilverreigers 48 waarnemingen! Waarom deze vogels nu juist naar de Callemoeie zijn komen slapen is moeilijk te achterhalen. Het gebied is voortdurend aan versterking onderhevig met zijn vrij open karakter, de aan-wezigheid van de E17 en activiteiten in het nabij gelegen industriegebied. De dieren zijn wel vrij gevoelig voor plotse versterking. Op een avond stopte een wagen ter hoogte van de plaats waar ze zaten. Onmiddellijk vlogen ze weg (3 Grote en 1 Kleine zilverreiger). De Grote Zilverreigers zaten steeds in de wilgen terwijl de Kleine zilverreiger meestal op

de grond stond of veel lager in de wilgen zat. Blijkbaar moet er toch voldoende voedsel zijn op de Callemoeie. Dit bewijst ook de aanwezigheid tijdens de zomer van 2003 van een Kleine zilverreiger die constant aan het foerageren was vanop de verschillende drijvende plantentapijten.

De toekomst van deze slaappleaats.

De toekomst ziet er niet erg rooskleurig uit voor deze slaappleaats. Er is in februari 2003 beslist om de Callemoeie te gebruiken als stortplaats voor gelaguneer-de baggerspecie en dit voor een periode van waarschijn-lijk 12 tot 15 jaar. De vergunning loopt voor 20 jaar. Normaal gezien wordt er zo vroeg mogelijk begonnen in 2004 met het inrichten van de Callemoeie. Dit zou zo'n 160 werkdagen duren. Dit houdt in dat er een cement-betoniet scherm wordt geplaatst rond de vijver zodat alle beplanting rond de vijver eerst moet verdwijnen, inclusief de wilgen waarin de vogels steeds geslapen hebben. Het zou de bedoeling zijn om reeds in de 2de helft van 2004 voor een eerste maal gelaguneerde specie in de Callemoeie te dumpen.

We mogen in feite concluderen dat de overwintering van de zilverreigers hier waarschijnlijk een éénmalige gebeur-tenis zal geweest zijn. Natuurlijk is er een mogelijkheid dat dit zich in de toekomst kan herhalen indien deze vogels zich verder blijven verspreiden in Vlaanderen. Met in een verder stadium de Callemoeie als mogelijke broedplaats? Maar wellicht zijn we nu luidop aan het dromen!

Dank

Met dank aan alle waarnemers die hun waarnemingen hebben doorgegeven aan de databank van de vogel-werkgroep en/of doorgegeven hebben aan de website! Met dank aan Eddy Van Den Abeele voor het doorspelen van deze waarnemingen.

Krooneend *Netta rufina*: een nieuwe broedvogel voor Vlaanderen.

Davy De Groote en Dominique Verbelen

Op 23 juni 2002 werd op een visvijver langs de Leebeekstraat in Eine (O-Vl) een vrouwtje Krooneend *Netta rufina* met drie pulli gezien. Tijdens het voorjaar van 2002 werd dit vrouwtje een aantal keer gemeld in de omgeving van de Leebeekstraat; een mannetje Krooneend werd hier echter nooit opgemerkt. Er werd dan ook vermoed dat het om hybride jongen zou kunnen gaan. Deze hypothese werd versterkt doordat op de Donkvijver in Oudenaarde (O-Vl) vanaf 5 januari 2003 een hybride vrouwtje Krooneend x Wilde eend *Anas platyrhynchos* aanwezig was. Vanaf 10 januari 2003 werd dit hybride vrouwtje vergezeld van een hybride mannetje Krooneend x Wilde eend. Waren dit twee van de drie jongen die op 23 juni 2002 in Eine waren gezien? De idee dat al langer een hybridiserend vrouwtje Krooneend in de regio aanwezig zou kunnen zijn, won aan kracht doordat ook al op 04 januari 2002 een adult vrouwtje Krooneend samen met een hybride Krooneend x Wilde eend op de Donkvijver was gemeld. Vanaf 19 januari 2002 was dit zuivere vrouwtje zelfs in gezelschap van drie dergelijke hybrides. Misschien had een vrouwtje Krooneend dus ook al drie hybride jongen grootgebracht. Vanaf 14 december 2002 zat op de Donkvijver echter ook een zuiver mannetje Krooneend dat vanaf 22 december 2002 werd vergezeld van een zuiver vrouwtje. Het vrouwtje

zuiver koppel Krooneend werd gezien. Op 15 april 2003 werd het mannetje gezien op de Put Van de Moortele in Eine (O-Vl), recht tegenover de al vermelde visvijver van de Leebeekstraat, aan de overkant van de Schelde. Groot nieuws op 21 mei 2003 toen op de Leebeekvijver een vrouwtje Krooneend werd opgemerkt, vergezeld van een pullus! Er was dus opnieuw sprake van een broedgeval. Het vrouwtje en de pullus werden hier ook dit jaar nooit samen met een mannetje Krooneend opgemerkt. Aangezien eerder op het broedseizoen het vrouwtje wel samen met het mannetje werd waargenomen, lijkt het zeer aannemelijk dat de pullus afkomstig is van een zuiver broedgeval. Na de eerste melding van vrouwtje en jong, werd het jong niet meer gezien. Wel was het vrouwtje nog aanwezig op de Put Van de Moortele in Ename op 29 en 30 mei 2003. Waarschijnlijk is het jong vlug gestorven en is het vrouwtje gaan zwerven. Opmerkelijk feit: op 6 juni 2003 werd een adult vrouwtje samen met vijf jongen gezien op de Schelde in Asper. Ook het vermelden waard: een juveniel vrouwtje Krooneend werd al op 30 juli 2000 opgemerkt op de Reymeren in Merelbeke (O-Vl).

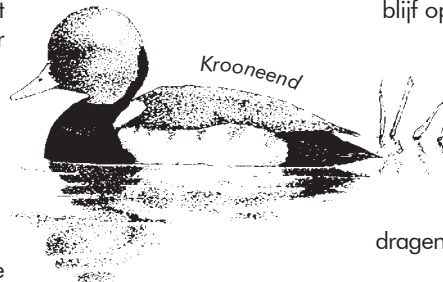
Het eerste broedgeval voor België werd genoteerd te Hensies (H), waar in 1999 een vrouwtje met zes pulli werd gezien. Ook in 2000 was dit broedpaar aanwezig. Mogelijk zijn deze vogels afkomstig uit Parc Paradisio te Cambrom-Casteau (H). In dit nabijgelegen vogelpark bevond zich in december 2001 een vrij vliegende populatie van 86 Krooneenden (pers. med. G. De Smet). Ook de broedvogels van Eine kunnen mogelijk uit deze bronpopulatie afkomstig zijn. Hoe het ook weze: dit is de eerste keer dat in Vlaanderen Krooneend met een zuiver Krooneendpullus werd vastgesteld.

De kern van het broedgebied van de Krooneend ligt in Zuidwest-Siberië. Vanaf het einde van de 19e eeuw koloniseren Krooneenden Frankrijk: de Camargue in 1894 en de vijvers van La Dombes omstreeks 1910. De soort broedt in Duitsland vanaf 1920, in Nederland sinds 1942 en in Italië vanaf 1950. De drooglegging van het Aralmeer in Siberië heeft wellicht de westwaartse expansie versneld.

Tegen het eind van de 20e eeuw bereikt het aantal Krooneenden in West-Europa een hoogtepunt. De broedpopulatie van Nederland loopt in 1998-2000 op tot 120-170 paren (Dirksen J. & Van der Winden J., 2002). Op de Bodensee in Oostenrijk worden soms zelfs meer dan 7000 exemplaren geteld. Ook het aantal Belgische waarnemingen nam het voorbije decennium sterk toe. Sinds de winter 1990-1991 overwinteren jaarlijks enkele exempla-

ren op de recreatieplas van de Blaarmeersen te Gent (O-Vl). Dit is sindsdien de enige vaste overwinteringsplaats in België. Mogelijk overwinteren in ons land hoofdzakelijk vogels van Nederlandse herkomst, eventueel aangevuld met Deense en Noordwest-Duitse exemplaren. De mate waarin de Britse populatie hierbij een rol speelt is onduidelijk: in het broedseizoen verblijven daar een honderdtal exemplaren (periode 1988-1991). In november 1990 zwom er op de Blaarmeersen een exemplaar dat licht met stookolie bevuild was. Dit wijst misschien op een verblijf op zee, wat dan weer in het voordeel van een westelijke herkomst zou pleiten. Het is niet geweten in welke mate verwilderde of uitgezette vogels van siervogelcollecties en hun nakomelingen bijdragen tot de recente toename.

Noot van de redactie

De Reytsmeersen zijn sinds de laatste gewestplanwijziging Natuurgebied geworden, weliswaar ten koste van het opgespoten terrein in Oudenaarde dat lokaal bedrijven-terrein werd. Aminal Natuur heeft de opgespoten terreinen overgekocht van de stad Oudenaarde en verwierf bijkomende gronden in het valleigebied. Het gebied zal in de toekomst begraasd worden. Zoals hierboven vermeld wordt het project op 11 februari voorgesteld in de Woeker in Oudenaarde en het is misschien goed dat veel natuurliefhebbers eens komen luisteren. Verschillende belangen willen hun activiteiten in het gebied verder zetten en het risico bestaat dat de natuur wel eens het kind van de rekening zou worden. Overleg en visie zullen nodig zijn.

Word lid van Opvangcentrum voor vogels en wilde dieren VOC Lierde vzw

Ongetwijfeld is het merendeel van jullie op de hoogte van het bestaan van 'vogelasie': centra waar je terecht kan met een gekwetste vogel of ander dier. Ook in eigen regio is zo'n asiel werkzaam, meer bepaald in Lierde, bij de familie Vermeersch. Sinds meerdere jaren reeds is Marnic, samen met zijn vrouw Gerda en zoon Joram telkens opnieuw paraat hulpbehoevende dieren met alle nodige zorgen te omringen. Of het nu gaat om verweesde eekhoorntjes van nog geen duim groot, of een woest-ogende gekwetste roofvogel die je duim met z'n klauwen zonder verpinken perforeert, voor alles wordt de best mogelijke oplossing gezocht. Daarbij kan bovendien op de vrijwillige medewerking gerekend worden van een gespecialiseerd dierenarts.

Over het 'nut' of de 'zin' van dergelijke asielen wordt soms wel eens gediscussieerd. Spontaan zal men dan al gauw een onderscheid maken tussen zeldzame of zelfs in hun voortbestaan bedreigde soorten (bv. Slechtvalk), en doodgewone soorten (Merel, Egel,...). Tegelijk zal men onvermijdelijk en telkens opnieuw tot de bevinding komen dat het onderscheid tussen beide categorieën niet altijd (makkelijk) te maken valt. Het hanteren van 'objectieve' of wetenschappelijke criteria, zoals 'Rode Lijsten', kan hier weliswaar een eindweg aan tegemoet komen, maar biedt geenszins een allesomvattend antwoord. Zo kunnen dergelijke criteria zinvol of nuttig zijn bij de afweging inzake mogelijke behandelingen en de alternatieven, zij nemen

Dank aan Jurgen Dewolf, Nico Geiregat, Bart Heirweg, Daniël Packet, Dimitri Van de Populiere en Jan Verhoeve voor het doorsturen van waarnemingen. Nico Geiregat en Bart Heirweg stelden fotografisch materiaal ter beschikking en Gunter De Smet bezorgde literatuurgegevens.

Davy De Groote, Pater Ruffelaerstraat 3, 9700 Oudenaarde, tel.: 0479 736 137, e-mail: davydegroote@skynet.be

Dominique Verbelen, Torrekensstraat 41, 9820 Munte, tel./fax.: 09/324.60.86, e-mail: d.verbelen@pandora.be

De Reytsmeersen morgen

In oktober 2003 werd afdeling Natuur (Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap) eigenaar van het natuurgebied De Reytsmeersen langs de Schelde tussen Welden en Nederename. Afdeling Natuur beoogt bij het beheer en de inrichting een gezond evenwicht tussen natuurontwikkeling en zachte recreatie.

Geïnteresseerd in de Reytsmeersen van morgen? Afdeling Natuur licht haar plannen toe op **woensdag 11 februari 2004 om 20u00** in CC De Woeker Theaterzaal Woeker 3, 9700 Oudenaarde.

Meer info: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Natuur, Patrick Verheyne, patrick.verheyne@lin.vlaanderen.be ; 09/265.45.94

echter niet weg dat er een maatschappelijke behoefte blijft bestaan voor de opvang zelf. Een vertederde (kinder)ziel over een te vroeg uit het nest getuimeld mussenjong: het is zó uit het dagdagelijkse leven gegrepen.

Ook de overheid heeft er geen moeite mee te erkennen dat deze behoefte aan een maatschappelijke realiteit beantwoordt. Omdat het een zorgzame overheid betaamt tegemoet te komen aan maatschappelijke behoeftes, ligt het nemen van enig initiatief hieromtrent dan ook in de lijn der verwachtingen. Tegelijk wil men geenszins afbreuk doen aan de bestaande, idealistische inzet van de vrijwilligers. Deze vrijwilligersinzet biedt trouwens meteen ook het best passende antwoord op de soms moeilijk te rationaliseren keuzes inzake individuele gevallen van hulpbehoevende dieren.

De Vlaamse overheid heeft er recentelijk voor gekozen een wettelijk kader te scheppen waarbij opvangcentra voor vogels en andere wilde dieren kunnen worden geofficieerd en eventueel ook geprofessionaliseerd. Via het aangaan van het statuut van een vzw, en mits te beantwoorden aan een reeks afspraken en regels, kunnen deze opvangcentra een officiële erkenning bekomen (d.i. los van de hoedanook altijd al nodige vergunningen). Via zo'n erkenning krijgt de bevoegde overheid (AMINAL) een beter (toe)zicht op het reilen en zeilen van het centrum, en tegelijk ook kan het centrum een zekere financiële ondersteuning genieten. Het hoeft geen betoog dat deze subsidiëring geen financiële winst situatie genereert, maar slechts een tegemoetkoming blijft in de reële onkosten die het runnen van zo'n centrum met zich meebrengt.

Ook Marnic wenst zijn opvangcentrum te Lierde officieel te laten erkennen, en heeft de nodige stappen gezet voor de oprichting van de gevraagde vzw. Eén van de bestaansvoorwaarden voor dergelijke vzw's is het hebben van **minstens 350 leden-sympathisanten**. Vanuit het afdelingsbestuur van Natuurpunt Zwalmvallei - waarin Marnic trouwens al jaren een vaste waarde is - wordt dan ook **een warme oproep gedaan om ook lid te worden van deze vzw**, en dit voor het (symbolische) bedrag van € 5. Als lid ontvangt u tevens een 3-maandelijks contactblaadje, waarin u zowat het wel en wee van het centrum kan volgen. Uiteraard bent u ook steeds welkom in het centrum zelf - daartoe worden enkele bezoekersgelegenheden voorzien.

Rekeningnummer : 001-4121172-09, ten name van VOC Lierde vzw, Langemunte 66, 9570 Lierde

Dank bij voorbaat !

Cursus "Inleiding tot vleermuizenonderzoek" te Heurne.

In de regio Schelde-Leie ontsnapt geen vogel aan het oog van ornithologen. Maar vleermuizen zijn er nog grote onbekenden. Nochtans biedt de streek een enorm potentieel. Met de combinatie van Scheldemeersen, prachtige bossen en goede winterverblijfplaatsen resulteert dit in een hoge diversiteit. Maar waar jagen deze vleermuizen, hoe vliegen ze van hun slaapnaar hun jachtplaats,...? Eén en ander werd vorig jaar in de omgeving van Bos t' Ename uitgeplozen door de vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt i.s.m. de zoogdierenwerkgroep van J.N.M, in opdracht van de Vlaamse Landmaatschappij. 7 soorten vleermuizen werden in het zomerseizoen 2003 gevonden. Maar met hoeveel zijn die beesten nu wel? Waar zijn (al) hun verblijfplaatsen? Nog enkele basisvragen blijven onbeantwoord.

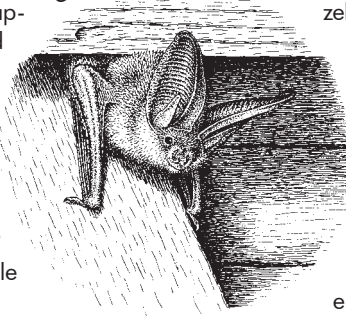
Tijdens deze cursus, **die doorgaat op 16, 23 en 30 april**, wordt je uitvoerig uit de doeken gedaan hoe je met een "gewone" batdetector vleermuizen kan opsporen en welke mogelijkheden en beperkingen er aan een batdetector zijn. Behalve het determineren van de verschillende soorten met detector zal er ook ingegaan worden op het volgen van vliegroutes, het monitoren van de jachtactiviteit en het zoeken van kolonies aan de hand van (vliegroutes en) zwermgedrag.

Deel 1 van de cursus bestaat uit een kennismaking met de algemene ecologie van vleermuizen. Na de theorie gaan we in Heurne nog even op stap op zoek naar jagende vleermuizen, (16 april 2004).

Deel 2 van de cursus bestaat uit de herkenning van vleermuizen aan de hand van het geluid. Ook hier geldt: na de theorie de praktijk (23 april 2004).

Deel 3 van de cursus is volledig gewijd aan onderzoek van vleermuizen op het terrein zelf. Hier gaan we in kleine groepjes vleermuizenkolonies zoeken. Met wat geluk kunnen enkele groepen onmiddellijk starten met het tellen van het aantal uitvliegende vleermuizen. We zoeken slaapplaatsen van Rosse vleermuis, Laatvlieger, Gewone dwergvleermuis en misschien zelfs nog van Grootoorvleermuis in en rond Heurne. Later op de avond gaan we in kleine groepjes vleermuizen aan de waterkant monitoren, (30 april 2004).

Grootoorvleermuis

Als je zelf aan een batdetector kan geraken, neem die dan zeker mee! Uiteraard zal dat voor de meeste mensen niet mogelijk zijn. We voorzien dan ook een aantal batdetectors die kunnen uitgeleend worden.

We hopen dat iedereen na deze cursus de Rosse vleermuis, de Laatvlieger, de Ruige- en de Gewone dwergvleermuis en de Watervleermuis zal herkennen. Voor wie verder wil gaan zullen we proberen ook nog Grootoorvleermuis en andere aarts moeilijke soorten op de kop te tikken. Met de cursisten moet het zeker mogelijk zijn om zich na afloop een beeld te vormen van de vleermuisenpopulatie in en rond Heurne en dit beeld te vergelijken met de vleermuisenpopulatie in en om Bos t' Ename.

Aan deze cursus kun je deelnemen door je **naam en adres door te geven aan Filip Keirse**, tel. 055/38.78.83, e-mail filip.keirse@pi.be en tegelijkertijd € 5 over te schrijven op reknr. 891-2540218-89 van Natuurpunt Vlaamse Ardennen, p.a. B.P. Ceuterickstraat 18 te Asper. Studenten, JNM-leden en 65-plussers betalen € 2,5; niet-leden betalen € 7,5. De theoretische lessen gaan door in **zaal Amigo** (vroeger Stedelijk Centrum) bij de kerk **te Heurne**. **Lesgever is Pieter Blondé** tel. 0485/55.12.20. Verdere details vind je op de kalenderpagina's.

Latijn en Grieks

Emiel De Jaeger

Naast de namen van politieke figuren worden ook die van (meer of minder bekende) wetenschappers en kunstenaars gebruikt:

■ Aratus = Grieks dichter uit Soli in Cilicië.

Aratus pisonii (grapsidae): Mangrovekrab, Boomkrab, naaldscherpe pootuiteinden, klimt in mangrovebomen.

■ Archilochus = jambisch dichter van Paros.

Archilochus colubris (trochilidae): Robijnkeeltje, kolibrië in het oosten van Noord-Amerika.

■ **Aristoteles** = Griekse filosoof uit Stagira, 384-322, leerling van Plato, stichter van de Peripathetische school; aristotelis = gen. enk., aristotelia = Aristoteles + suffix.

Parasilurus aristoteles (siluridae): meerval, algemeen in Azië en tot in enkele Griekse rivieren; reeds nauwkeurig beschreven door Aristoteles.

Phalacrocorax aristotelis (phalacrocoracidae): Kuifaalscholver uniform zwartachtig groen met groenachtige glans op de rug; rotsachtige zeekusten

Aristotelia racemosa (elaecarpaceae): bloemen in trossen; timmerhout; Nieuw-Zeeland.

Aristotelia ericinnella Dup. (Ergatis ericinnella Dup.) (gelechiidae): kleine motje, voorvleugels donkerbruin met glanzende dwarsvlekken en streepjes; achtervleugels donkergrijs; rups op struikheide.

■ **Averrhoes** = Abul Walid Muhammad ibn-Ahmad ibn-Muhammad ibn Rushd, 1126-1198, Moors wijsgeer, oorspr. jurist en arts, kadi te Cordoba en Sevilla, lijfarts van kalief Abu Jakub Jussuf.

Averrhoa carambola (oxalidaceae, averrhoaceae): Augurkenboom, Zoete blimbing; bladeren oneven geveerd; helderrode (roodwitte) bloemen; gele, doorschijnende vruchten (stervrucht), tot 12 cm lang, lichtgeel vlees, zuurzoet; Indonesië.

■ **Avicenna** = Abu Ali Husain ibn-Abdallah ibn-Sina, 980-1037, islamitisch medicus, jurist en wijsgeer van Perzische afkomst; boeken: Shifa, Najat; avicennia = Avicenna + adj. suffix; avicennae = gen. enk. van Avicenna.

Avicennia officinalis (verbenaceae): bomen van vloedbossen met vastere bodem; talrijke aspergeachtige ademwortels; Z.O.-Azië.

Abutilon avicennae Gaertn. (A. theophrasti Med.) (malv.): Fluweelblad, bladeren spits, hartvormige voet; bloemen klokvormig, geel; levert vezels (China jute).

■ **Caecilius** = naam van een Romeins gens met o.a. Caecilius Statius, comediedichter, gest. 168 v.C.

Caecilius flavidus (caeciliidae): stofluis met geel lichaam en borstelige vleugels; op loofbomen.

■ **Cassivelaunus** = aanvoerder van de Britanni tegen Caesar.

Corystes cassivelaunus (corystidae): helmkrab, patroon van rimpels op de rug lijkt op masker van Middeleeuwse helm.

■ **Columella** = Lucius Iunius Moderatus Columella, ?42 v.C. te Cadix, Latijns schrijver; De re rustica: columellia = Columella + suffix.

Columellia oblonga (columelliaceae): kleine boom met zijdeachtig donzige scheuten; langwerpige bla-

deren; gele bloemen in eindtros; Andes.

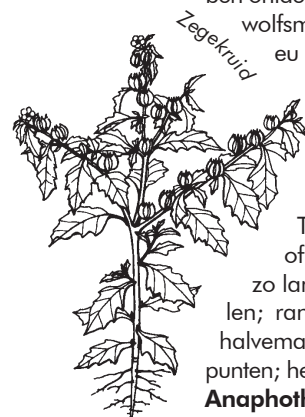
■ **Dioscorides** = Griekse arts-botanicus, ?50 n.C., *Peri hules iatrikes logoi hex* (Zes boeken over geneesmiddelen).

■ **Dioscorea batatas** (dioscoreaceae): Yamswortel: in de Aziatische tropen gekweekt om de zetmeelhoudende knollen; verwant aan de Spekwortel (*Tamus communis*).

■ **Epicrates** = 1. Grieks dichter (comedie) 2. wijsgeer of retor te Athene.

■ **Epicrates cenchria** (boidae): Regenboogboa: iriseren de schubben met blauwgroene weerschijn.

■ **Euphorbos** = lijfarts van koning Juba II van Numidië, kort voor het begin van deze jaartelling; hij zou de geneeskragtige werking van *Euphorbia resinifera* hebben ontdekt; *euphorbia* < *euphorbion* =

wolfsmelk (G) < *euphorbos* = vet < eu = wel + phorbê = veevoeder; *euphorbiae* = gen. enk. van *euphorbia*; *euphorbioides* = *euphorbia* + adj. suffix

■ **Euphorbia peplus** L. (euphorbiaceae):

Tuinwolfsmelk: bladeren rond of hoogstens anderhalve maal zo lang als breed; drie schermstralen; randklieren van de omwindsels halveaanvormig met lange, dunne punten; hele plant giftig.

■ **Anaphothrips euphorbiae**: op Wolfsmelk.

■ **Ceutorhynchus euphorbiae**: snuitkever op Moerasvergeet-mij-nietje.

■ **Hyles euphorbiae** (sphingidae): Wolfsmelkpijlstaart, lichtbruin met roze band op de achtervleugels; rups op Cipreswolfsmelk en Heksenmelk.

■ **Othonna euphorbioides** Hutschins. (asteraceae): stamsucculent; dwergstruik (tot 15 cm); van de Kaap.

■ **Fabricius** = naam van Romeinse gens; *fabricianus* = van *Fabricius* (L) < *Fabricius* + adj. suffix.

■ **Fabriciana adippe** (nymphalidae): als Grote parelmoervlinder maar met zilveren vlekjes in de rode tekening onderaan de achtervleugels.

■ **Lucanus** = M. Annaeus Lucanus, dichter van de Pharsalia (over de burgeroorlog tussen Caesar en Pompeius), omgekomen ten tijde van Nero in 65 v.C.

■ **Lucanus cervus** (lucanidae): Vliegend hert: zwart met paarse glans, mannetje enorme geweevormige kaken.

■ **Lysimachos** = vriend van Alexander de Grote, ontdekte de bloedstelpende eigenschappen van de plant; Latijn: *lysimum* = wederik.

■ **Lysimachia vulgaris** L. (primulaceae): Grote wederik, (Gewone) Wederik: bloemen goudgeel, in grote, eindlingse pluimen; kroonlippen met klieren en vaak bruinrode vlek aan de voet; bladeren tegenoverstaand of in kransen, meestal langwerpig, met oranje of zwarte stipfels.

■ **Myron** = Griekse beeldhouwer, ca. 430 v.C.

■ **Myron richardsoni** (ophidiidae): slangensoort in kustmoerassen van Noord-Australië.

■ **Nicandrus** = Nikandros van Kolophon (Lydië), rond 275 v.C., arts en schrijver van geneeskundige werken in dichtvorm.

■ **Nicandra physalodes Gaertn. (Nicandra physaloides)** (solanaceae): Zegekruid: bladeren eirond tot lancetvormig, meestal bochtig getand; bloemen klokvormig, bloemkroon licht tot donkerblauw, wit aan de voet, soms met 5 blauwe vlekken; bessen bijna bolvormig, bruinachtig of geelgroen, met groene of purperen kelkbladen; de kelkbladen groeien mee met de vrucht zoals bij *Physalis*.

■ **Potamon** = redenaar onder keizer Tiberius.

■ **Potamon edulis** (potamidae): zoetwaterkrab, eetbaar voor Grieken en Romeinen, model voor sterrenbeeld Cancer.

■ **Sappho** = lyrische dichteres van Mytilene op Lesbos, ca. 600 v.C.

■ **Neptis sappho** Pallas (**N. aceris**) (nymphalidae) - vlinder, zwart met twee witte banden op voor- en achtervleugels; bosgebieden van Oost-Europa.

■ **Theophrastos** = Grieks filosoof van Eresos (Lesbos), 372-287 v.C., belangrijkste leerling van Aristoteles, eerste hoofd van de Peripatetische School; Geschiedenis van de natuurfilosofie, *Peri phutôn historian kai peri phutôn aitiôn* (Kennissen en oorzaken van de planten); *theophrasti* = gen. enk.

■ **Abutilon theophrasti** Med. (**A. avicennae** Gaertn.) (malvaceae): Fluweelblad - bladeren rond, hartvormige voet, gekarteld-getand; bloemen oranje-geel.

■ **Phoenix theophrasti** (arecaceae): Kreta, Anatolië.

■ **Valeria** = Romeinse keizerin die door valeriana zou genezen zijn; *valeriana* < 1. *Valeria* + adj. suffix (of < *Valerianus* = Romeins arts, of < *Valeria* = Romeinse provincie in Pannonia, of < *valere* = heilzaam zijn);

valeriana = gen. enk. van *valeriana*; *valerianatus* = *valeriana* + adj. suffix; *valerianella* = *valeriana* + dim. suffix.

■ **Valeriana officinalis** L. (**Valeriana repens** Host) (valerianaceae): (Echte) Valeriaan: alle bladen geveerd of veervormig gedeeld; bloemen lichtlila, bijna wit, paarse helmknoppen; tweeslachtig; sterke geur.

■ **Liriomyza valeriana**: mineervlieg op Valeriaan.

■ **Uromyces valeriana**: roestzwam op Echte valeriaan.

■ **Eupithecia valerianata** (geometridae): spanner op Echte valeriaan.

■ **Valerianella locusta Laterrade (Valerianella olitoria Poll.)** (valerianaceae): (Gewone) Veldsla: onderste bladeren spatelvormig, stomp, bovenste lancetvormig-langwerpig, meest gaaftrandig; bloemen lichtblauw, soms roze of wit; vrucht in de vorm van een enigszins platte ui of tulpenbol.

JNM-Leievallei (8-25 jarigen)

De jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming (JNM) is een vereniging voor en door jongeren tussen 8 en 25 jaar. Wij houden ons bezig met het bestuderen van de natuur (vogeltjes bekijken, planten determineren, muizen met triptraps vangen, enz.), de milieuproblematiek en het onderhouden van natuurreservaten (hooien, knotten, ...) Voor de 8- tot 12-jarigen is er de piepwerking, waar allerlei activiteiten rond natuur voor de jongsten wordt aangeboden. Van 12 tot 25 jaar ben je "JNM-er", de gemiddelde leeftijd van de JNM'ers die op tocht gaan, bedraagt 15 jaar.

Als lid krijg je het nationale tijdschrift *Euglena* (voor de JNM-ers) of het Kikkertje (voor de piepers). Als lid van onze afdeling JNM Leievallei ontvang je dan ook het afdelingstijdschrift "de Woelmuis". In de zomer organiseren wij kampen in de mooiste plekken van België en zelfs in het buitenland. Een week of langer op de buiten met mensen, afkomstig van overal in Vlaanderen die dezelfde interesses delen. Maak je een kamp mee, dan ben je verkocht.

Onze afdeling heeft haar eigen afdelingskamp. Zo kampeerden wij dit jaar in Vielsalm.

Laat ons weten als je lid wil worden voor een proeftijd van 3 maanden. Je hoeft enkel je naam, leeftijd, adres en telefoonnummer door te geven aan Dries. Gedurende deze periode ontvang je naast ons afdelingsboekje "de Woelmuis" ook de nationale uitgave

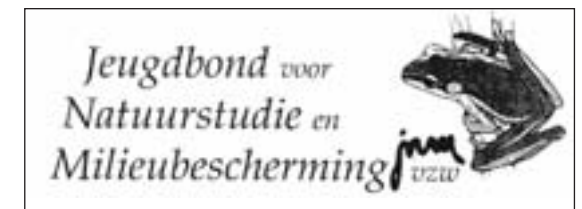
van ons tijdschrift.

Contactpersoon: Dries Hubrechts, Beekstraat 23, 9800 Deinze Tel: 09/386.56.06
dries_hubrechts@yahoo.com

We hebben verscheidene toffe najaarsactiviteiten achter de rug, zoals ons piepweekend te Nokere, beheerswerken, bomspotting (get in shape), vleermuizenweekend, paddestoelen- en pannenkoekentocht, ...

Ook in het voorjaar, staan verscheidene activiteiten op het programma. Hier volgt onze activiteitenkalender. Kom eens kijken en geniet van de toffe sfeer bij JNM. Wij hopen je te zien op één van de volgende tochten.

✱ Mezenbollen maken, zondag 11 januari: 8-12 jari-

gen. In het putje van de winter gaan wij mezenbollen maken. Ik kan je verzekeren dat ze lekker zijn. Verantwoordelijke: Kobe de Jonge (09/380.34.08)
Afspraak: 13u 30, aan de kerk van Kruishoutem, einde omstreeks 17u.

✱ Pieptocht in de Brielse, zaterdag 7 februari: 8-12 jarigen. We gaan op tocht in de Brielse! Wat we juist doen, blijft nog een verrassing. Wat ik kan verklappen, is dat er veel beestjes wonen. Afspraak: We spreken af aan de parking van de Brielpoort om 14u, einde omstreeks 17u (zelfde plaats)
Verantwoordelijke: Kobe de Jonge (09/380.34.08).

✱ Dagtocht naar Libramont, zaterdag 14 februari: 12-25 jarigen. Ook dit jaar gaan we op tocht naar de Ardennen. We gaan wandelen in de veengebieden rond Libramont. We maken kans om herten, Everzwijnen, Klapekster, Kraanvogels... te zien. De absolute topper onder de tochten: avontuur en spetterende waarnemingen verzekerd. Misschien vliegen de sneeuwballen wel rond je oren. Verantwoordelijke: Pieter De Kimpe (0486/14.57.33)

Afspraakplaats: om 6u30 aan het station van Deinze, einde omstreeks 20u.

✱ Nestkastenknutselnamiddag, zaterdag 28 februari: 12-25 jarigen. We gaan de vogeltjes, in het bijzonder de

uilen, eens in de bloemetjes zetten. We gaan namelijk nestkastjes in elkaar knutselen. Wij zorgen voor het nodige materiaal en voor héél lekker eten! Verantwoordelijke: Dries Hubrechts (09/380.00.12, 09/386.56.06, dries_hubrechts@yahoo.com). Afspraak: zaterdagmiddag van 14u00 tot 18u00, we spreken af aan de kerk van Astene.

* Paddenoverzet, zondag 7 maart: 8-12 jarigen. De winter loopt ten einde en de padden, kikkers en salamanders zijn volop bezig met hun trek naar de beek. Meestal moeten ze daarvoor een gevaarlijke weg oversteken, waardoor ze kans maken om overreden te worden. Op zondag 7 maart gaan we die diertjes veilig overzetten. Afspraak: om 8u45, de torrenstraat in Zulte. Verantwoordelijke: Dries Hubrechts (09/386.56.06 of dries_hubrechts@yahoo.com).

* Paaseierpieptocht, zaterdag 3 april: 8-12 jarigen. De lente is in aantocht, de vogeltjes beginnen hun nestjes te bouwen, de bomen beginnen hun blaadjes te krijgen, en de piepertjes gaan op paastocht. Deze tocht gaat door in lozerbos. Natuurlijk zorgt de paashaas weer voor de nodige lekkernij. Afspraak: om 14u aan de zandvlooi (Kruishoutem). Verantwoordelijke: Kobe De Jonge (09/380.34.08).

* Zwerfvuilactie (datum ligt nog niet vast, bel of mail Dries): 12-25 jarigen. Zwerfvuil, je kent dat wel: het afval dat van niemand is, maar waar iedereen zich aan ergert! De Deinse milieuraad wenst ook effectief iets te doen aan dit probleem en organiseert daarom dit jaar een grote zwerfvuilactie in Deinze (Astene) Wij JNM'ers zullen vanzelfsprekend hierbij een handje helpen. Vele handen maken licht werk. Verantwoordelijke: Dries (09/386.56.06 of dries_hubrechts@yahoo.com). Datum: De datum ligt nog niet vast, voor meer info bel of mail Dries.

* Een avondje over uilen en braakballen-pluizen, vrijdag 16 april, 12-25 jarigen. Wie zou niet graag wat meer willen weten over deze (wijze) vogelsoort. Met z'n grote ogen, scherpe klauwen en uitzonderlijk gehoor is hij de koning van de nacht. Geen enkele muis of ander prooidier is nog veilig als hij op jacht gaat. Het geheel wordt ingeleid door een korte didactische diareeks waarbij Norbert Desmet, uilenkenner in hart en nieren, een woordje uitleg geeft. Als afsluiter volgt een braakballen-pluismoment, zo kunnen we zien met welk voedsel een

bepaalde uil zich voedt. Verantwoordelijke: Dries (09/386.56.06) Afspraak: Al dit fraais heeft plaats in de Nokra (feestzaal achter de kerk van Nokere) en start om 19u00. Het einde is voorzien omstreeks 22u00. Meebrengen: eventueel (oude) tandenborstel, pincet, loepe of vergrootglas, binoculaire.

* Zwinpieptocht, zaterdag 1 mei: 8-12 jarigen. Wij gaan zoals elk jaar een bezoekje brengen aan de kust. In het Zwin kunnen we allerlei rare vogeltjes bekijken. Natuurlijk gaan we ook spelletjes spelen op het strand en heuse zandkastelen bouwen. Afspraak: Voor meer info, bel of mail Dries. Verantwoordelijke: Dries (09/386.56.06, dries_hubrechts@yahoo.com).

Het vinkje ☒ in je agenda

Met een nieuw jaar voor de boeg zijn we reeds druk in de weer geweest om jullie in 2004 met een gevarieerd activiteitenprogramma te verwennen. De planten en insectenwerkgroep hebben hun buitenactiviteiten uiteraard vooral van april tot oktober. De vogelaars komen zowat het hele jaar door aan hun trekken. Tussen die specifieke activiteiten door hebben we tal van "familiale" tochten gepland. Hierna volgt een overzicht van wat we jullie in 2004 zoal kunnen bieden. Hou je agenda alvast klaar om een "vinkje" naast je favoriete tocht te plaatsen.

In de wintermaanden zijn het vooral de **vogeltochten** die in de schijnwerper staan:

Rond het midden van de eerste drie maanden komen zowel de beginnende als de gevorderde watervogelaars aan hun trekken. Klassiek is ook de rans- en bosuilentocht die deze keer allebei in februari plaatshebben. We gaan het ook eens buiten onze regio proberen. Zo staan Harchies (25/1), Zeeland (1/2) en Molsbroek (22/2) op het menu. Op deze "buitenlandse" tochten hopen we op mooie vogelwaarnemingen.

Wie meer van een **familiale landschapswandeling** houdt, moet volgende data vrijhouden: 15/2 (Everbeek), 29/2 (Louise-Marie), 6/3 (Klaverij vier, Kwaremont-Zulzeke), 7/3 (sneeuwklukjes, Everbeek) en 28/3 (Nokere).

Op 14/3 maak je kennis met de natuurinrich-

tingswerken (natuur nieuwe kansen bieden) in de Grootmeers te Zingem en rond de Kaaihoeve te Meilegem..

Het lentegevoel of de lentekriebels komen voluit tot uiting in volgende activiteiten: de **vroegemorgen-zangtochten** op 28/3 (Muziekbos), 18/4 (Lozerbos) en 9/5 (Eke). De kinderen kunnen hun paaseieren dit jaar in het Bois Joly komen zoeken op Pasen zelf.

Af en toe gaan we buiten onze regio **bij naburige afdelingen** op bezoek om hun schoons te bewonderen. De baltsende Grutto's hopen we te kunnen waarnemen in de Kalkense Meersen op zondag 4 april, om de paasvakantie goed in te zetten. Het Raspaillebos met al zijn geuren (Daslook) en kleuren (voorjaarsbloei) is op 2 mei aan de beurt.

Wie een **ganse dag** er op uit wil gaan moet volgende dagen noteren: 21/3 (Clairmarais, Frankrijk), 16/5 (Broekelzen, Westouter en

Zondag 6 juni 2004

Busuitstap naar Bois de Desvres en de kalkhellingen van Licques (Frankrijk) in samenwerking met onze buurafdelingen Zwalmvallei en Geraardsbergen. Gids Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 7u aan het station van Zottegem en om 7u30 aan de kerk van Kruishoutem. In Licques vinden we o.a. Bosvogelmelk in de bosjes en een kalkgraslandje vol Grote muggenorchis met hier en daar een Bijenorchis. In het Bois de Desvres vind je o.a. een massa Heelkruid. Kortom een aanrader voor planten- en vanzelfsprekend ook insectenliefhebbers. Einde omstreeks 20u. Meebrengen: picknick, drank, rugzak, goede wandelschoenen, planten- en insectengidsen, loep, verrekijker. Deelnemen kun je door € 15 /persoon over te schrijven op reknr. 891-2540218-89 van Natuurpunt Vlaamse Ardennen. Kinderen en studenten betalen € 10.

Westhoekduinen), 6/6 (Bois de Desvres en kalkhelling Licques, Frankrijk, BUSTOCHT), 20/6 (Vallei van de Drie Beken, Diest) en 29/8 (Rode Berg en omgeving).

Naast tochten organiseren we jaarlijks ook **cursus(sen)**. Dit jaar hebben we in het voorjaar de kans om kennis te maken met de vleermuizen (zie aparte aankondiging in dit blad op blz. 22).

Vergeeten we ook niet dat we soms de handen uit

de mouwen moeten steken om verschillende soorten natuur in stand te houden. Vandaar dat we jullie van harte uitnodigen om eens een handje toe te steken op één van de **beheersactiviteiten**.

Voila, dit is in een notepad wat we in 2004 kunnen verwachten. Indien je geïnteresseerd bent om de volledige gedetailleerde kalender te bekijken, raad ik je aan eens onze website <http://users.skynet.be/wielewaal> te bezoeken en de activiteitenkalender in "Meander" goed uit te pluizen... Tot op één van de vele activiteiten ?!

En in het (Lozer)bos daar zijn de...

Dat jagers en Vossen in Vlaanderen nooit de beste maatjes zullen worden is ondertussen genoegzaam bekend. De uitwassen van de jagershaat tegenover dit roofdier zijn ook bekend. In november lazen we in 'Het Nieuwsblad' nog maar eens een bericht over een Vos in een strop, weidelijkheid is een term die door jagers enigszins selectief wordt gebruikt... Dit voorjaar vonden we in Lozerbos (Kruishoutem) ook al een klem bij de ingang van een burcht waarvan de ingang afgesloten was met een inloep-fuik. Gelukkig trok het gerinkel van de ketting waarmee de klem was vastgelegd tijdig de aandacht. Wie krijgt het in godsnaam in zijn hoofd om een klem met diameter 20 cm te gebruiken? Op zich al illegaal natuurlijk (ook burchten zijn ten allen tijde beschermd) maar bovendien rondt misdadig als je weet dat de plaats zich op geen 100 meter bevindt van een speelterrein. Daarenboven was het Paasvakantie en wordt dit bos vaak door jeugdverenigingen gebruikt. Twee kleinere klemmen vervulde de rest het geheel. Mogen we van jagers en jachtwachters ondanks hun afkeer voor de Vos toch een minimum aan gezond verstand verwachten? In oktober lezen we dan weer in de krant: "Ieder zijn plekje in Lozerbos". De VLM is daarbij "fier de informatieborden te kunnen onthullen van een privébos, dat vanaf nu toegankelijk is voor elke zachte recreant".

Bezoek onze website met bijna dagelijks nieuwe gegevens over natuur in onze streek.
<http://users.skynet.be/wielewaal>

Hopelijk zijn zowel de VLM als eigenaar Baron Della Faille op de hoogte van de manier waarop ook de jagers gebruik maken van dit bos.

Wie zich eens wil ergeren moet overigens eens 'De Vlaamse Jager' van mei 1993 doorbladeren. In de aanloop van de intussen beruchte betoging in Gent schopt men in dat nummer ongegeneerd om zich heen. Dat daarbij vaak de man gespeeld wordt is beneden alle peil maar vermoedelijk heiligde ook hier het doel... Als daarbij ook al geïnspireerd wordt dat er toch wel veel roofvogels komen draait de jagerij de klok wel heel ver terug!

We kunnen maar hopen dat niet alle jagers het eens zijn met bovenstaande praktijken. Ze mogen ons altijd contacteren op de redactie, we kijken er naar uit.

Ter informatie nog dit: de Vos mag nu maar bejaagd worden tot 15 januari (in vogelrijke gebieden tot 15-11). Jagen bij sneeuw is altijd verboden, burchten zijn beschermd, in een straal van 50 meter mag niet gejaagd worden. Toch maar eens uitkijken links en rechts.

Vogelwaarnemingen september-november 2003.

Nico Geiregat

Als basis voor dit artikel wordt steeds de waarnemingenrubriek van Ivan Steenkiste's website gebruikt. Waarnemingen insturen is dus de boodschap! Het internet-adres: users.skynet.be/wielewaal

Futen tot eenden

Geoorde Fuut: 10/10: Nazareth, Callemoeie: 1 ex. (NVW). **Aalscholver:** 22/10: Eine: 97 ex. op slaapplek (DDG); 24/11 en 25/11: Nazareth, Callemoeie: 1 ex. met Noorse kleuring dat eerder al in de Gavers werd opgemerkt (NGE). **Kleine zilverreiger:** 02/09 tot 19/09: Nazareth, Callemoeie: 1 ex. (RDS, NVW).

Grote zilverreiger: 15/11: Zingem, Moerasje Vindevogel: 1 opvliegend ex. (EVDA); 15/11: Semmerzake, Bolveerput: 1 ex naar NW (JVE); vanaf 16/11 tot einde van de beschreven periode: Ooidonk: 1 ex. (FGH) (zelfde ex. als hierboven??). **Lepelaar:** 20/09: Nazareth, Callemoeie: 1 ex. (NVW). **Grauwe gans:** vanaf 13/10: gedurende enkele dagen opvallende trek vastgesteld door verschillende waarnemers. **Canadese gans:** 02/10: Nazareth, Callemoeie: 630 ex. (NVW). **Casarca:** 29/09: Nazareth, Callemoeie: 6 ex. (NVW). **Zomertaling:** 01/11: Nazareth, Callemoeie: 1 laat vr. (NGE). **IJseend:** van 27/10 tot 11/11: De Pinte, Skiput: 1 vr. (FGH e.v.a.).

Roofvogels

Visarend: 01/09: Oudenaarde, Donk: 1 juv. (NGE); 03/09: De Pinte, skiput: 1 ex. (FGH); Oudenaarde, Donk: 1 m. en 1 juv (NGE e.a.); 11/09: Eke, Vaerebeke: 1 ex. (FGH); 13/09: Heurne, Dal: 1 ex. (DVDP); 21/09: Zevegem, Blijpoel: 1 ex (FGH); Oudenaarde, N60: 1 ex. (DDG, NGE) en Horebeke, Korsele: 1 ex. (FHE). Was dit één enkele vogel die op zijn doortocht op 3 verschillende plaatsen werd opgemerkt? **Rode wouw:** 24/10: Oudenaarde, N60: 1 ex. naar Z (TDE). **Boomvalk:** Begin september: Huise: verschillende dagen 2 ex. die zich specialiseerden in de jacht op Boerenzwaluwen (XCO). **Slechtvalk:** 23/09: Zwalm: 1 ex. over met prooi (JVE); 05/10 en 29/11: Zingem, Grootmeers: 1 ex. (EVDA); 13/10: Ronse, Hotond: 1 ex. (TLI, JDW); 08/11: Nokere, Lindeknoek: 1 ex. (LKI); vanaf 09/11: Gavere: opnieuw een overwinterend ex. op de toren van Leroy (JVE); 23/11: Oudenaarde, Walburga: 1 ex. (DDG).

Rallen tot stern

Waterral: Zingem, Weiput: 3 ex. samen (PES). **Kokmeeuw:** 26/11 en 27/11: Oudenaarde, Donk: 1 leucistisch ex. (NGE). **Zwartkopmeeuw:** 22/11: Oudenaarde, Donk: 1 2e wi. (JDW); 28/11: Nazareth, Callemoeie: 1 2e wi. (NGE). **Zilvermeeuw:** 02/11: Nazareth, Callemoeie: 1 leucistische 3e wi. (NGE). **Geelpootmeeuw:** 29/11 en 30/11: Nazareth, Callemoeie: 1 1e wi. (NGE).

Duiven tot kruisbekken

Zwarte specht: Dit najaar verschillende waarnemingen

Visarend

Keep

foto: Marc Espeel

Watersnip

foto: Ivan Steenkiste

Plooirokkinkzwam

foto: Broeder Joris

van Kluisbos, Spitaelsbossen en Oud-Moregembos (NDS, RDS, LKI). **Draaihals:** 03/09: Baaigem: 1 ex. geringd (FDG). **Zwartkop:** 29/11: Zingem: 1 vr. langs de Schelde (DDG). **Cetti's zanger:** 21/11: Heurne, Dal: 1 roepend ex. (DDG). **Baardmannetje:** 14/10: Semmerzake, Bolveerput: 7 ex. (GMI). Deze groep was enige tijd aanwezig, maar de aantallen verminderden gaandeweg tot er uiteindelijk nog één overbleef op het einde van oktober; 31/10: Wortegem-Petegem, Langemeersen: 1 ex. (TDE). **Buidelmees:** 21/09: Melden, 't Veer: 2 ex. (DDG, NGE). **Boomklever:** 20/11: Oudenaarde, Liedspark: 5 ex.

(DVDP). **Barmsijs:** 18/10: Ruien, Rietveld: 3 ex. (TLI). **Appelvink:** 30/09: Escanaffles: 1 ex. over (DDG, JDW).

Dank aan de waarnemers: X. Coppens, T. Defoort, D. De Groote, F. De Groote, N. Desmet, R. Desmet, J. Dewolf, M. Espeel, N. Geiregat, F. Ghyselen, F. Hebbrecht, L. Kinds, T. Lietar, G. Minnaert, E. Van Den Abeele, D. Van De Populiere, N. Van Wassenhove, J. Verhoeve.

Bedankt.

We zijn alweer aan onze tweede jaargang van Meander toe en hopen dat het resultaat jullie bevalt. De redactieploeg bedankt hierbij alle auteurs en fotografen en allen die in het voorbije jaar op een of andere wijze meewerkten aan het tijdschrift. We zijn ook blij met de gelukwensen van onder meer de meter en peter van ons tijdschrift Anne Fobert en Jacques Vanheeuverswijn. De ploeg is ook gelukkig te kunnen rekenen op Jo Buysse die uiteindelijk veruit het meeste werk opknapt en er altijd in slaagt alles in goede vorm te gieten. Dat we daarbij ook nog eens kunnen genieten van de bakkunsten van Lucie is uiteraard ook niet te versmaden. Van harte bedankt dus!

De redactie van Meander vlnr: Norbert en Rik Desmet, Philip Vergeylen, Jo Buysse en Jo Cosijn. Gebak en glazen: buiten beeld.

Verslag invertibratentrefdag: de afwezigen hadden ongelijk...

Een kleine 50 personen kwamen op 8 november 2003 afgezaakt naar de 1ste Oost-Vlaamse invertibratentrefdag in 'de Pupiter' te Kwaremont.

De organisatoren waren bijzonder trots om een aanzienlijke delegatie uit het Antwerpse, Gentse en Aalsterse te mogen verwelkomen maar de opkomst uit onze eigen afdeling was eerder aan de zwakke kant.

In het eerste deel stelden de regionale werkgroepen zich voor: Natuurpunt Werkgroep Invertebraten Denderstreek (WID), ATALANTA vereniging van insectenliefhebbers, Natuurpunt Vlienderwerkgroep Meetjesland en het inrichtende Natuurpunt *Lampyrus* invertibratenwerkgroep Schelde-Leie.

Wat voornamelijk opviel was de grote diversiteit in aanpak. Niettegenstaande al de werkgroepen hetzelfde doel hebben, nl. determineren en inventariseren, ligt de nadruk duidelijk verschillend: grootschalige inventarisaties van natuurgebieden, insectencollecties als studiemateriaal, verzorgen jaaroverzicht vlin-ders, kennis verwerven/doorgeven voor beginners/kenners. Dank zij deze verscheidenheid in werkmethoden kunnen we elkaar aanvullen bij een eventuele samenwerking. Het eerste gedeelte werd afgesloten met de voorstelling van het Natuurpunt-rapport : Dagvlinders in het Drongengoed door Omer Van de Kerckhove.

Na de pauze was het de beurt aan de projectleiders om hun inventarisaties voor te stellen en dat deden ze op een boeiende wijze.

Iedereen leerde wat bij over lieveheersbeestjes (Jeroen Mentens), glimwormen (Raphaël De Cock), slakken (Bart Vercoutere), pyjamawantsen (Johan Rommelaere) en trekvlinders (Bart Vanholder). Insecten bleken op die manier erg boeiende en zelfs ludieke tot frivole onderwerpen te zijn.

Door nader aandacht te schenken aan de lopende projecten hopen we op een betere medewerking en een betere doorstroming van gegevens naar de projectleiders.

Toen was het tijd voor Bryan Goethals om zijn recente uitgave 'Een spin als huisgenoot' voor te stellen.

Door de boekhandel Beatrjys uit Oudenaarde werd daarna een cheque van € 400, een gedeelte van de winst op hun verkoop van het boek, overhandigd aan Lampyrus. Deze gift zal in de toekomst bijzonder van pas komen voor aankoop van materiaal.

In zijn slotwoord had Joris Bracquené niet enkel lof voor de organisatie en de sprekers, maar ook voor Nobby Thys die met zijn cursussen diverse initiatieven weet te bewerkstelligen. Joris beloofde dat in december de Oost-Vlaamse studiegroepen elkaar opnieuw zullen kunnen ontmoeten 'om de verdere structurering van de werking te starten'. Daar kijken we alvast naar uit!

Wie Dagvlinders in het Drongengoed (€ 12,6 leden, € 14 niet-leden) wil bestellen kan terecht in de natuur.winkel.

Naast 25 jaar waarnemingen zijn er ook soortbesprekingen met ecologische achtergronden opgenomen, een bespreking van het gebied en een blik in de toekomst (Natuurontwikkelingsproject Maldegemveld).

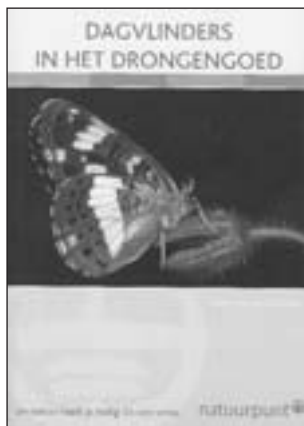
Wie geïnteresseerd is in een syllabus van de trefdag kan deze op eenvoudige aanvraag verkrijgen, wie zin gekregen heeft om onze werkgroep Lampyrus van naderbij te leren kennen, kan zijn e-mailadres opgeven en zal worden uitgenodigd op de vergaderingen, wie zich een exemplaar van 'Een spin als huisgenoot' van Bryan

Goethals wil aanschaffen (€ 14,95) steunt de werkgroep (25% op de verkoopprijs) indien hij bestelt bij Lampyrus. Alvast bedankt!

info en bestellingen: lampyrus.anne@pandora.be

Milieubeweging verbolgen over afzwakking mestverwerkingsplicht

Natuurpunt en Bond Beter Leefmilieu (BBL) reageren verbaasd op het mestverwerkingsakkoord dat op 7 november 2003 binnen de Commissie Leefmilieu van het Vlaams Parlement bereikt werd. Tot dan was het de regel dat de grote bedrijven 100 % van hun overschot moesten verwerken. Zoniet betaalden zij een superheffing (boete). Nu is dat afgezwakt. Milieu, natuur en de

bedrijven die wel in orde waren zijn hierdoor opnieuw de dupe.

Vlaanderen kampt met een immens mestoverschot. Jarenlang al beweren de sector en de politici dat mestverwerking de oplossing is voor het probleem. Maar nu het eindelijk menens wordt en superheffingen geïnd worden, zwakken ze het systeem gewoon af.

Het gevolg spreekt voor zich. Het niet-verwerkte mestoverschot zal in het milieu verloren blijven gaan. Om van het huidige overschot af te geraken moet in Vlaanderen tussen de 11 en de 15 miljoen kilo fosfaat verwerkt worden. Met de doelstellingen van de afgezwakte mestverwerkingsplicht wordt wellicht nog niet de helft verwerkt.

Daar komt nog bij dat het huidig geraamde mestoverschot een serieuze onderschatting inhoudt. Het is gebaseerd op een situatie waarbij 46 % van het grondgebied kwetsbaar is, terwijl de Europese Commissie België onlangs gedagvaard heeft voor de gebrekkige invulling van de Nitraatrichtlijn. De Commissie vindt er in haar aanklacht geen doekjes om. De laksheid van het Vlaamse mestbeleid wordt zwaar aangepakt. Er zijn veel te weinig gebieden aangeduid en de beschermingsmaatregelen zijn ruim onvoldoende. Vlaanderen heeft vrijwel alleen gebieden aangeduid waar de grenswaarde voor nitraat in het oppervlaktewater overschreden wordt. Grondwater wordt -volledig in strijd met de richtlijn- buiten beschouwing gelaten. En dat terwijl bestaande metingen aangeven dat er in 70 % van de metingen een overschrijding van de grenswaarde wordt vastgesteld.

Zij die in de voorbije jaren zwaar in mestverwerking geïnvesteerd hebben zijn het slachtoffer. Tijdens de hoorzittingen in het parlement drongen mestverwerkers erop aan de bestaande mestverwerkingsplicht te behouden. Begrijpelijk, hun investeringen brengen maar op als bedrijven met een mestoverschot tot verwerking gedwongen worden.

Zwanenmossels

De warme zomer had dan wel voor tal van insectensoorten ongelofelijke voordelen, maar tal van andere levensvormen hadden het knap lastig. Zo lezen we in 'Sneep' jg. 2 nr. 3, het blad van onze NP-collega's uit Gent, dat in de Bourgoyen honderden Zwanenmossels er door de droogte het hachje bij inschoten. Ook bij ons kon men her en der slagvelden aantreffen van tientallen drooggevallen mossels die dan weer allerlei dieren tot voedsel dienden. We zagen in het Paddenbroek in Kluisbergen sporen van Vos, reiger en rat in de buurt. Er wordt dikwijls naar de Muskusrat verwezen als predator, maar als plan-

teneter is dit weinig waarschijnlijk. Wel vindt men bij muskusrattennesten in de winter soms veel lege schelpen?? In de bedding van de uitgedroogde beken liggen ze meestal in de barsten van de modder waar ze zich soms dieper hebben ingegraven. Dit is blijkbaar hun overlevingsstrategie om het twee maanden uit te houden.

Wij hebben bij ons een zestal soorten inheemse zoetwatermossels, waarvan de Zwanenmossel toch wel de grootste is met een lengte tot meer dan 20 cm. Iedere band op zijn schelp stelt een jaarring voor, net als bij de bomen, en dan kom je bij grote exemplaren meestal tot een leeftijd van 15 jaar en meer. Een gezonde mossel zit verzonken in de modder met alleen de schelpopening aan de puntige zijde naar boven. Daar komt de voet naar buiten waarmee ze zich zeer langzaam kunnen verplaatsen en ook de in- en uitstroomopening. Volwassen Zwanenmossels filteren tientallen liter water per uur en halen er voor hun voedsel plankton en dode organische stof uit.

De Zwanenmossel en de Bittervoorn

Om af te ronden is natuurlijk hier ook het verhaal op zijn plaats van de Bittervoorn, een kleine witvis die rond de 7 cm groot wordt. De soort is voor de voortplanting aangewezen op de Zwanenmossel: het mannetje zoekt een geschikte mossel uit, paradeert en balst in zijn mooiste kleuren om een wijfje te lokken. Wijfjes leggen hun eitjes in de ademopening van de mossel met hun lange legboor en de mannetjes laten onmiddellijk daarna hun zaadcellen los. De jonge visjes overleven in het zuurstofrijke binnenwerk van de mossel en overleven de eerste en gevaarlijkste periode van hun leven veilig in de schelp op de voorraad uit hun dooierzak. Ingenieuus toch?

Slechtvalken bij nacht?

Gent met zijn verlichte torens had al gelegenheden gegeven om Slechtvalken te zien die jagen bij duisternis, maar in het licht van de verlichte torens. Ook in Brussel zijn dergelijke verhalen genoteerd en nu Davy De Groote in Oudenaarde rond de Walburgatoren de eerste waarnemingen van Slechtvalk deed, wordt het ook hier misschien wel uitkijken? Als het in Gent

Schaatsers

foto: Frederik Vandaele

en Brussel regent, dan druppelt het misschien in Oudenaarde?

Rik Desmet viste in zijn Franse gazet een nog merkwaardiger bericht op: tussen de Vogezen en de Jura ligt een kasteel in Belfort dat tot één uur 's nachts verlicht wordt met 120 projectoren, goed voor 100 Kw. Die lichtbundel is van ver te zien en verstoort, net als op vele andere plaatsen, het trekgedrag van vogels bij bewolkte avonden. Dit verklaart ook waarom de Slechtvalken er niet alleen duiven en Spreeuwen vangen die in de buurt slapen, maar ook Kwartels, Houtsnippen en Dodaarsjes.... die door die enorme 'kunstmaan' worden aangetrokken. Die van Gent hebben al Wintertaling en Waterral op het menu... Het zouden geen Fransen zijn als ze er La Fontaine niet bijhalen met een nieuwe fabel: de valk en de leeuw! In Belfort heeft het koppel Slechtvalken immers als uitkijk- en slaappost een gebeeldhouwde leeuw uitgekozen boven op het kasteel....

Ename

foto: Gerard Mornie

De Zwarte specht en Aminal

Het wordt uitkijken naar deze soort die de laatste jaren voet aan wal leek te krijgen in onze streek. Dit kan van erg korte duur zijn, want er staan een paar zware kapprogramma's op het getouw waaronder een heel ingrijpende in het Kluisbos te Kluisbergen op advies van Aminal. Daar wordt ongeveer de helft van alle bestaande Grove dennen aan de toren binnenkort gekapt. Ook in Wortegem, in Nazareth en aan de Prijkels te Deinze wordt of is gedund, weliswaar op kleine schaal. Dit bete-

kent ook het opruimen van alle dode of zieke bomen, en die vormden in voornoemde gebieden juist de voedselbomen van onze specht. Op iedere wandeling zag je de sporen van dit voedselzoeken: blote bomen en grote stukken schors aan de voet. De spechten ruimen hierbij de larven op van de boktorren die in de dode en zieke bomen logeren.

Voor het Kluisbos blijft alvast de vraag: waarom die dunning? De Grove dennen zijn economisch bekeken niets waard, ze vormen op enkele bomen na geen gevaar voor de wandelaars en door het langzaam afsterven van veel bomen komt juist plaats vrij voor Lijsterbes, vuil-

Schelde boordevol

foto: Gilbert De Ghesquière

boom, berk en reeds Zomereik, een evolutie naar een natuurlijk bos. Traag natuurlijk, maar toch iets waar iedereen de mond over vol heeft: omschakelen, aanpassen, natuurlijke processen... Alleen **te** traag? Of is dit de valkuil van de exoten onder de bomen die eruit moeten in onze bossen? We kunnen daar in komen, maar laat ons dit rustig bekijken, de natuur haar werk laten doen is toch boeiend en goedkoop en de bio-diversiteit vaart er wel bij. Dat plukje dennen is goed voor wat Zwarte- en Kuifmezen, Goudhaantjes, kruisbekken, wintervoeder voor bonte spechten en nieuw terrein voor de Zwarte specht. Ondanks of dank zij de boktorren en co.

Aardsterren

Paddestoelen hebben zo hun eigen merkwaardigheden: neem nu aardsterren. Ze zien er helemaal niet uit als paddestoelen en velen van ons associëren deze soorten met de duinen. Toch zijn ze door de paddestoelenspecialisten ook bij ons gekend. Zo bracht Willy Termonia op een wandeling in het Kluisbos dit jaar een aardster mee, gevonden in het Park De Ghellinck te Elsegem. Zo gaat een verhaaltje aan het rollen en bleek

dat ook in Wortegem in de tuin van het café 't Stokerijtje (waarvoor een pint na de wandeling niet allemaal goed is!) ook van die aardsterren staan. Ook Dirk Seigneur kent ze blijkbaar uit het Kluisbos een tweetal jaar terug en Frank De Waele stuurt een e-mailtje: ik vermoed dat je het over de Gekraagde aardster hebt en van deze soort heb ik er vorig jaar een tiental gevonden in een holle weg in Everbeek-Boven. Misschien zijn er wel meer vondsten gekend? Laten weten aub.

En een merkwaardige opname als toemaatje op blz. 29: het Plooirookje, een paddestoel uit Kalmthout die ook bij ons voorkomt. Merkwaardige vorm en gave foto nu eens niet van onze topfotografen, maar van veteraan Broeder Joris, die ons daardoor voor de zoveelste maal verbaast....

Maatregelenbesluit voor VEN

Het maatregelenbesluit waarin staat wat in de VEN-gebieden kan en mag is definitief goedgekeurd, maar moet wel nog gepubliceerd worden. Als dat tijdig gebeurt, worden de bepalingen van kracht op 1 januari 2004.

Een beperkt aantal maatregelen zijn onmiddellijk (zonder natuurrichtplan) van toepassing:

- geen pesticiden op landbouwgronden die onder de nulbemesting vallen;
- geen vegetatiewijziging en wijzigen van kleine landschapselementen, behalve indien dit voorzien is in een bosbeheersplan; ook verboden is het scheuren (omploegen) van permanent grasland (d.i. minimum 4 jaar ononderbroken grasland);
- geen reliëfwijziging
- geen verlagen grondwaterpeil, versterken afwatering, wijzigingen aan waterlopen: inbuizen, nieuwe irrigaties en drainages (bestaande mogen wel nog onderhouden worden), aanleg van overstorten.

Verder is het verboden om niet-inheemse planten te introduceren, bomen en struiken inbegrepen (tenzij er een bosbeheersplan is, maar dat moet in de toekomst dan wel voldoen aan de criteria duurzaam bosbeheer). Strandvisserij met warrelnetten is eveneens niet meer toegestaan in het VEN.

Ook van direct belang is de instandhoudingsplicht voor prioritaire habitats op eigendommen of in beheer van overheden (niet alleen in het VEN, maar ook in groengebieden).

Let wel op: er zijn ontheffingen en tegemoetkomingen. Alles samen hebben 17 artikelen betrekking op de voorschriften (waarvan 3 onmiddellijk van toepassing), 26 arti-

kelen op de ontheffingen en 20 artikelen op vergoedingen.

Groene RUP's

De Vlaamse regering beslist principieel tot definitieve vaststelling van 17 gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP) voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur. Het besluit wordt nog voor advies voorgelegd aan de Raad van State. Voor Oost-Vlaanderen gaat het om volgende gebieden: Meetjeslands Krekengebied (Sint-Laureins), Oosterzeelse bossen (Oosterzele), Vlaamse Ardennen van Kluisberg tot Koppenberg (Ronse/Kluisbergen).

Pootstokken voor knotwilgen

W ie voor reservaten, natuurgebieden of privaat gebruik pootstokken voor knotwilgen kan gebruiken kan zich gratis wenden tot het RLVA Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen, De Biesestraat 5, 9600 Ronse 055/20.72.65 en vragen naar Herman Hausstraete.

Pootstokken zijn lange rechte wilgentakken die vrijkomen bij knotacties die het RLVA in verschillende gemeenten met zijn technische ploeg uitvoert. Je steekt die stokken in de grond en mits een beetje onderhoud en opshoeien heb je in vijf jaar een knotwilgje waar mezen en later steenuilen blij mee zijn. Goed initiatief!

Vogeltrek in Falsterbö

Voor de vijftiende keer trokken Gerard en Andrea Mornie naar Zweden in de vogeltrekperiode, een jubileum dat wel even in de aandacht mag. Er zijn een aantal vaste deelnemers aangevuld met telkens een paar nieuwe, die de gelegenheid krijgen om te proeven van het fenomeen vogeltrek. Falsterbo is de vaste stek waar duizenden vogels het noordelijke schiereiland van Zweden, Noorwegen en Finland verlaten om op de smalste plaats de zee over te steken richting Denemarken en onze contreien. Vele van de Buizerds die daar overzweven passeren ook bij ons, een wonder gevoel...

Dit jaar waren bij de kleine zangvogels vooral de Pimpelmezen opmerkelijk die sommige dagen in aantallen tot 30.000 passeerden... Er is ook de zeetrek met dit jaar veel Aalscholvers, Eiders en soms jagers. Het toppunt blijft natuurlijk de Punt: dit is het laatste stukje vasteland waar zich in het najaar een bonte verzameling vogelkijkers bevindt, vaak nog in de schemer. Men hoort er verschillen-

de talen spreken, meest Zweeds want vogels kijken is daar erg populair. Na de ochtendstroom kleine vogeltjes is het wachten op de spetters en de roofvogels die sommige dagen bij honderden passeren: Wespendien, Buizerds, Sperwers. Soms ook Visarend, Notenkraker, Rode wouw en steeds een paar zeldzaamheden zoals dit jaar Steppenkiekendief en Bastaardarend. Namens de deelnemers die al dat moois konden meemaken een dankjewel en proficiat en voor zij die het ook eens willen proberen (Gerard zou ermee stoppen) zullen Gerard en Andrea met hun informatie hen goed op weg zetten.

En nogmaals D'Hoppe

Sommigen begonnen te wanhopen dat er ooit nog iets met die smurrie van D'Hoppe zou gebeuren, zeker na de hardhandige verwijdering van de boombezitters en de stilte daarna. Minister Foret liet echter onlangs weten dat afvalbaron Fort negen maanden de tijd krijgt om het stort in zijn oorspronkelijke staat te herstellen. Grote problemen, na de miljoenen in de kassa moeten die er nu weer uit en dat zet kwaad bloed bij eigenaar Fort die stoer in de kranten in de tegenaanval gaat op zijn communiezieltje werd daar niets gestort dat niet mocht en alle smurrie die via het grondwater naar buiten stroomt is van voor zijn tijd. Ondertussen krijgt hij nog de kans om eens flink uit te halen naar de actievoerders en de overheid.

We volgen het dossier zeker verder want stilaan is in zo'n dossiers duidelijk dat zeggen een ding is maar doen een ander en we zijn zeker dat het bronnetje met stinkend water van onder zijn stort nog lang zal lopen. Eén van de argumenten van Fort: het water van de site 1 is inderdaad vervuild, maar daarvan moet Brakel geen schrik hebben, want het vloeit enkel door Henegouwen richting Dender.

Een nieuwe cursus natuurgids.

Van 17 januari tot 17 december 2004 wordt in de regio Gent een nieuwe cursus 'natuurgids' georganiseerd door de Vereniging voor Milieu-educatie Oost-Vlaanderen. Deze cursus richt zich naar beginners die inzicht willen verwerven in de natuur en deze kennis ook aan anderen willen doorgeven. Je leert er de natuur door herkennen, begrijpen en vertalen. De cursus omvat een dertigtal bijeenkomsten, gespreid over één jaar telkens verzorgd door bedreven natuurgidsen en kenners. Bij ongeveer de helft gaat het om veldexcursies.

Alle activiteiten vinden plaats op zaterdagvoormiddag van 8.45u tot 12.15u.

Het cursusgeld bedraagt 161 euro. Voor verdere informatie kan je terecht bij de cursusbegeleidster Jeanine Van Loo, tel. 09/324.83.60.

Tijd voor nestkasten!

Februari is de goede tijd om nestkasten een onderhoudsbeurt te geven of om nieuwe nestkasten te hangen. Deze zijn te koop bij Filip Keirse, Nophovestraat 3, 9690 Kluisbergen, tel. 055/38.78.83 en bij Arseen Benoot, Gampelaerredreef 67 9800 Deinze, tel. 09 /386 38 95.

De volgende Meander...

gaat naar de drukkerij op 1 april. Daarin vinden jullie onder meer een artikel van Andre Wandels over **de Hoornaar, onze grootste Europese wesp** en een ander van Koen Van Den Berge over **Reeën**. Teksten moeten bij de redactie binnen zijn **ten laatste op woensdag 10 maart**. Foto's verwachten we ten laatste op **vrijdag 19 maart**. Wacht voor dit laatste echter niet te lang en stuur je lentebeelden reeds vroeger naar Frederik Vandaele: tel. 0472/90.58.07 email: frederik.vandaele@pandora.be Foto's voor de kaft komen alleen in aanmerking wanneer ze tenminste 2000 pixels hoog en 1750 pixels breed zijn. Heb je interessante teksten of mooie foto's, waag dan ook je kans. We zijn je er dankbaar voor.

We delen in de rouw van

Gilbert Van Synghel en Mariette De Temmerman bij het overlijden van hun moeder en schoonmoeder, mevrouw Leonore Biasino, geboren op 6 februari 1910 en gestorven op 3 oktober 2003.

Frieda Willems en Lieven Kinds, bij het overlijden van hun echtgenoot en vader, de heer Armand Kinds, geboren op 1 februari 1927 en gestorven op 17 november 2003.

Norbert en Nicole Poppe -Swyngedouw, Van Eycklei 47 b8, 2018 Antwerpen, en familie bij het overlijden van hun vader Pol Poppe te Halle - Zoersel op 30 nov. 2003. Voor onze Wielewaalafdeling was hij bij de stichting de peter, die ook later goede contacten onderhield en de werking van nabij is blijven volgen.

uw kwaliteitsfoto's in 1 uur

Koen Snauwaert

SPECTOR

NIKON - OLYMPUS

Stationstraat 63 - 8790 Waregem
Tel. 056 60 90 38 - 056 60 52 16

optiek
Van mmeslaeghe

Nederstraat 20
9700 Oudenaarde
055 31 18 01

de speciaalzaak voor
verrekijkers, telescopen,
sterrenkijkers

grote keuze, alle merken
speciale condities voor Natuurpunt-leden

Triodos Bank

toonaangevend in ethisch bankieren
helpt meerwaarden ontwikkelen
in de samenleving

afgevaardigde agent:

Paul Pals
Nieuwpoort 4
9660 Brakel
Tel. 055 42 56 92

Office Partners

méér dan complete kantoorinrichting

gratis catalogoog
& info folder
professioneel advies
op maat

<http://www.officepartners.be>
e-mail: officepartners@skynet.be

Doornikstraat 8 - 9700 Oudenaarde
Tel. 055 30 41 13 - Fax. 055 30 91 13

LE ROY RINASSUR BVBA

Warandestraat 17, 9810 Nazareth
Tel. 09 385 44 60 - 09 385 61 32
email: rinassur@tiscalinet.be
verzekeringsmakelaar nr. 13839

ALLE BELEGGINGEN
LENINGEN
VERZEKERINGEN

Boomkwekerij
DE BOCK LV

Wij zijn specialisten in:

Sierheesters, Rozen, Bamboes,
Vaste planten, Coniferen, Sierbomen,
Haagplanten, Fruitbomen.

Pelikaanstraat 89
9700 Oudenaarde-Nederename

Tel. 055 30 24 80 (bedrijf)
Fax. 055 31 35 83

milieuvriendelijk isoleren

WARMCEL-isolatie
van gerecycleerd papier

voor daken, zolders, stijlwallen

Bernhard Decubber
Ten Bosse 78, 9800 Deinze

Tel. 09 386 38 53 Fax. 09 380 89 11

Solid partners, flexible solutions

Naamloze vennootschap
Warandeborg 3
B-1000 Brussel
B.T.W. BE 403.199.702
H.R. Brussel nr. 76034

Met uw advertentie op
deze plaats bereikt u
bijna 2000 abonnees en
een veelvoud aan lezers.

Stuur of bel uw teksten naar
de redactie.

Uw zaak en de natuur
worden er beter van.

TUINAANLEG
EN
ONDERHOUD

alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen

MICHAEL BEKAERT

Ganzendam 9-9890 Vurste
Tel. 0497 430 179

BOEKHANDEL

Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde
Tel. 055 31 44 77
Fax. 055 30 03 45

Bestuur Gewest Schelde-Leie:

Gewestvoorzitter: Jacques Vanheeuverswyn. **Erevoorzitters:** Ulrich Libbrecht en Karel De Waele. **Eresecretaris:** Marcel Nachtergaele. **Ledenadministratie:** Arsène en Yvette Benoot-Moerman, Gampelaeredreef 67, 9800 Deinze, 09/386.38.95.

Afdeling Schelde-Leie: Voorzitter: Jacques Vanheeuverswyn, Burg. P. Ceuterickstraat 18, 9890 Asper, 09/324.09.42, Jacques.Vanheeuverswyn@Pandora.be. **Secretaris:** Fr. De Groote, Baagsemstr. 399, 9890 Baagsem, 09/362.19.69, Franklin.Degroote@Freebel.net. **Penningmeester:** Werner Latte, Zandstraat 11, 9810 Eke, 09/385.48.09, **rekeningnummer:** Natuurlpunt Schelde-Leie, PR 000-0165355-67 p.a. Zandstraat 11, 9810 Eke. **Bestuursleden:** Rik Desmet, Lozerstraat 29, 9770 Kruishoutem, 09/386.46.63, (conservator vallei Zeverenbeek, redactie Natuurbeloving), desmet.rik@planetinternet.be. André Wandels, Wannegemledestraat 33, 9772 Wannegem-Lede, 09/383.66.25. André De Kimpe, Wannegemdorp 43, 9772 Wannegem-Lede, 09/383.71.99, (mede-conservator vallei Zeverenbeek), andré.dekimpe@vici.fgov.be. Odi Heyse, Den Bos 6, 9750 Ouwegem, Odilon.Heyse@lin.vlaanderen. Ivan Steenkiste, Dr. A Martenslaan 59, 9800 Astene-Deinze, 09/380.19.30 (verantwoordelijke website), ivan.steenkiste@skynet.be. Nico Geiregat, Meerspoort 49 B 31, 9700 Oudenaarde Geiregan@meta.fgov.be. Solange De Groote, Baagsemstraat 397, 9890 Baagsem. Peter Breynne, Klikhoutstraat7, 9890 Dikkelvenne, peter.breynne@lin.vlaanderen.be. Gunther Groenez en Sonja De Smeyter, Pelikaanstraat 42, 9700 Oudenaarde, gunther.groenez@pandora.be.

Conservators: Eddy Saveyn, Bellegemstraat 2, 9770 Kruishoutem, 09/380.03.00, (Vuylbroek Kruishoutem - gem. reservaat). Lieven Kinds, Lindeknostraat 9, 9771 Nokere, 09/383.71.39, (Kordaal). Jacques Vanheeuverswyn.

Kern Zingem Marc Nachtergaele, A. Amelotstraat 48, 9750 Zingem, 09/384.15.52, marcnachtergaele@hotmail.com. Adelin Goedefroot, Nederzalmsesteenweg 31, Zingem 09/384.20.29, goedefroot.adelin@pandora.be. André Vandecapelle, F.Rigauxstraat 32, 9750 Zingem, 09/384.29.73, a.vandecapelle@tijd.com.

Afdeling Scheldevallei:

Voorzitter: Paul Cardon, Kortrijkstraat 60, 9790 Wortegem-Petegem, 055/31.19.92, (conservator Langemeersen), Paul.Cardon@worldonline.be. **Ondervoorzitter:** Paul Van Ceunebroeck, Berchemweg 52, 9700 Oudenaarde, 055/31.75.38 p.vanceunebroeck@tiscali.be. **Secretaris:** Jacques Vanheeuverswyn, B.P. Ceuterickstraat 18, 9890 Asper, 09/324.09.42 Jacques.Vanheeuverswyn@pandora.be. **Penningmeester:** Troubleyn Marleen, B.P. Ceuterickstraat 18, 9890 Asper, 09/324.09.42 **rekeningnummer:** Natuurlpunt Scheldevallei, 891-2540092-60, Burg. P. Ceuterickstraat 18, 9890 Asper. **Conservators:** Guido Tack, Boskant 50, 9700 Oudenaarde, 055/30.25.89 (conservator Bos t' Ename). Ugo Sansen, Volkegemberg 27, 9700 Oudenaarde, (hulpconservator Bos t' Ename). Gerard Mornie, St-Amandusstraat 1, 9700 Oudenaarde, 055/31.80.67, (conservator Dal en Snippenweide), Feys Patrick, Zandstraat 10b, 9810 Eke, 09/385.85.10, (hulpconservator Dal en Snippenweide).

Afdeling Vlaamse Ardennen:

Voorzitter: Norbert Desmet, Doornstraat 4, 9690 Kluisbergen, gsm 0494/65.33.91, tevens hoofdredacteur van Meander. **Secretaris:** Filip Keirse, Nophovestraat 3, 9690 Kluisbergen, 055/38.78.83, (ook conservator Ingelbos). **Penningmeester:** Jacques Vanheeuverswyn, B.P. Ceuterickstraat 18, 9890 Asper, 09/324.09.42, (ook conservator Longkruidbosjes), **rekeningnummer:** Natuurlpunt Vlaamse Ardennen 891-2540218-89, Burg. Paul Ceuterickstraat 18, 9890 Gavere. **Conservator:** Lucien Vanden Daele, Meersestraat 89, 9690 Kluisbergen, 055/38.70.54, (conservator Kalkoven).

Afdeling Ronse

Voorzitter: Philippe Moreaux (beheer), Blauwe Steen 43, 9600 Ronse, 055/21.88.87, moreaux.philippe@skynet.be. **Ondervoorzitter:** Patrick Alexander, Hogerlucht 67, 9600 Ronse, 055/20.71.23 patrick.alexander@werken-glorieux.be. **Secretaris:** Renaud Bocquet (beleid), Royerslaan 36, 9600 Ronse, gsm 0497/59.94.02, renaud.bocquet@skynet.be. **Penningmeester:** Tom Pottie, Rotterij 307, 9600 Ronse, 055/30.54.75 tom.pottie@pandora.be. **Bestuursleden:** Guy Cammaert, Jacob Van Arteveldestraat 7, 9050 Gentbrugge, gsm 0496/52.52.37. Sofie Dewaele, E. Jolystraat 23, 9600 Ronse 055/20.80.16. Drieghe Roland, Ommegangstraat 25, 9600 Ronse, 055/21.86.54. Anne Fobert (educatie en IWG), Hootond 2, 9600 Ronse, 055/21.01.37. Wim Jourquin (studie), Ommegangstraat 49, 9600 Ronse, 055/21.70.75. Fien Neyrinck, Draaikonk 10, 9660 Brakel, 055/42.87.25. Scheers Marleen, Boekzitting 40, 9600 Ronse, gsm 0473/98.15.26. Magda Vergeynst, Vandeputtestraat 6, 9600 Ronse, 055/20.72.82. Roland Werbrout, Vinkenstraat 10, 9600 Ronse, 055/23.92.08. **Conservators: Bois Joly:** Ph. Moreaux, P. Alexander en R. Drieghe. **Pyreneëen** : Ph. Moreaux, R. Werbrout, T. Pottie, F. Valcke;. **Boschheide** (Louise Marie): G. Cammaert.

Bestuur Natuurlpunt Zwalmvallei

Erevoorzitter: Anna Minnaert. **Eresecretaris:** Patrick Rouckhout. **Voorzitter:** Johan Cosijn, Mussestraat 16, 9680 Maarkedal, 055/30.98.10, johan.cosijn@worldonline.be. **Secretaris:** Karsten Mainz, Klemhoutstraat 120, 9620 Zottegem, 09/360.00.02, mainz@freegates.be. **Penningmeester & ledenadministratie** : Marnic Vermeersch, Langemunte 66, 9570 Lierde, 055/42.61.83, Voc.Lierde@yucum.be. **Werkgroep Everbeekse Bossen:** Koen Van Den Berge, Breedstraat 4, 9660 Brakel, 055/42.83.90, Koen.VanDenBerge@lin.vlaanderen.be. **Werkgroep Middenloop-Zwalm:** Jan François, Gentse stwg 138, 9620 Zottegem, 09/361.03.00, jan.francois@pandora.be. **Werkgroep Rondom Burreken:** Paul Pals, Nieuwpoort 4, 9660 Brakel, 055/42.56.92, pals.opdebeek@pi.be. **Werkgroep Educatie:** Karsten Mainz, Klemhoutstraat 120, 9620 Zottegem, 09/360.00.02, mainz@freegates.be. **Werkgroep Promotie:** Vincent Decroock, Huttegemstraat 32, 9630 Zwalm, 055/21.65.31, vincent.decroock@belga-com.net. **Beleidswerkgroep Zottegem** Dieter Everaert, Welzijnstraat 112, 9620 Zottegem, 09/269.01.71 **Redactie Zwalmvallei:** Jan François, Gentse stwg 138, 9620 Zottegem, 09/361.03.00, jan.francois@pandora.be. **Plantenwerkgroep:** Koen Verhoeven, Kortrijkse stwg 220, 9800 Deinze, 09/380.42.77, koenverhoeven@hotmail.be. **Vogelwerkgroep:** Bart Magherman, Leonce Roelstraat 5, 9620 Zottegem 09/360.09.99, b.magherman@pi.be. **Zoogdierenwerkgroep:** Philip Vergeylen, De Pauwstraat 5, B1, 9620 Zottegem, 09/361.26.80, philip.vergeylen@pi.be. **Bestuursleden:** André D'Haeseleer, Brouwerijstraat 17, 9620 Zottegem, 09/360.23.07. Herman Haustraete, Erwetegemstr. 35, 9620 Zottegem, 09/360.72.11. Roger D'Homme, Kouterstraat 7, 9660 Brakel 055/42.37.73. . Marcel Gezels, Brouwerijstraat 5, 9620 Zottegem, 09/360.12.77. Filip Hebbrecht, Korsele 31, 9667 Horebeke, 055/49.55.63.

LEDENFEEST SCHELDE-LEIE

zaterdag 28 februari 2004

Parochiehuis in de Hulstraat 27 te 9890 Asper

Aperitief vanaf 19 uur

Gezellige kaas- en wijnavond

voor de prijs moet je het niet laten: € 10 (€ 6 voor kinderen onder de 12 jaar)

Te storten op rekening 891-2540218-89

van Natuurpunt Vlaamse Ardennen

vermelding 'Ledenfeest' niet vergeten!

Graag inschrijven voor 15 februari

Naar goede gewoonte proberen de quizmasters jullie wat bij te leren...

en af en toe op het verkeerde been te zetten!

Uiteraard met enkele prijzen

Daarna: nabespreking en uitbollen bij een glas...

Geef een origineel geschenk: een abonnement op Natuurpunt.

Ooit al daaraan gedacht? Laat je vrienden kennismaken met veel leesplezier over de wondere wereld van de natuur en schenk hun een abonnement op Natuurpunt. Het is niet duurder dan een beetje bloementuil en je vrienden hebben er een jaar vol plezier aan. Wees origineel en doe het!

Natuurpunt Zwalmvallei

organiseert haar

11de LENTEMAALTIJD

Sponsormaaltijd ten bate van de natuur

ZONDAG 22 FEBRUARI 2004

Zaal BEVEGEMSE VIJVERS

Zwembadstraat 7 te Zottegem

van 11u tot 14.30u

U kan kiezen uit :

- WARME BEENHESP MET KROKANTE GROENTEN EN GRATIN DAUPHINOIS
- GEVARIEERDE KOUDE VISSCHOTEL, KRIELAARDAPPELTJES, RIJSTSALADE, SALADES EN SAUZEN
- COUSCOUSPILAF (O.A. WORTELEN, POMPOEN, KIKKERERWTEN), RODEBIETENCHUTNEY, PREIQUICHE, SLAATJE VAN CHINESE- EN WITTE KOOL MET VELDSLAE EN TOFUMAYONAISE

Volwassenen € 12 - Kinderen € 7

Kaarten te bekomen bij de bestuursleden en medewerkers

Info: Johan Cosijn 055-30 98 10

Vincent Decroock 055-21 65 31

Dit etentje wordt georganiseerd ten bate van het "Reservatenfonds Zwalmvallei"

Met de opbrengst zullen we onze reservaten beheren en verder uitbreiden.

Het gaat om natuurbescherming in uw onmiddellijke omgeving.

Tijdens de maaltijd heeft een **dubbele tombola** plaats:

- eerste lot: altijd prijs (waardevolle prijzen)
- tweede lot: hoofdprijs kunstwerk - trekking hoofdprijs om 14.30u

Bekendmaking winnaar van de hoofdprijs in De Beiaard van 27 februari 2004

!!! STEUN ONS RESERVATENFONDS
EN BRENG VRIENDEN EN KENNISSEN MEE !!!